

วรรณคดีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของหนังสือตำรา

ทบวงมหาวิทยาลัย ใช้คำนิยามของตำราจากคำว่า Text book ใน Dictionary of Education ของ คาร์เตอร์ วี กูด (Carter v. Good) แล้วเสนอต่อคณะกรรมการบัญญัติศัพท์อุดมศึกษา เพื่อพิจารณาจัดเวลาส่วนวนภาษาไทยให้ดังนี้ ตำรา หมายถึง " หนังสือที่ใช้ในการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะที่ได้เรียบเรียงอย่างมีระบบโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการสอนแต่ละระดับและใช้เป็นหลักในการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กำหนด (นิยามคำว่า ตำราและต้นฉบับ; อุดมศึกษา 4 2522:6-7 อ้างถึงใน จินตนา กระแสชัย 2524:14-15)

มีผู้ให้ความหมายของหนังสือตำราไว้แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ และระดับการศึกษา ดังนี้

คุณรัญจวน อินทรกำแหง ได้ให้ความหมายไว้ว่า ตำรา คือ หนังสือที่ให้ความรู้ทางวิชาการ ซึ่งจะได้คำนึงถึงความเพลิดเพลินบันเทิงใจ นอกจากการให้ความรู้ แต่ถ้าสามารถให้ความเพลิดเพลินด้วยนับได้ว่าเป็นผลพลอยได้

โกชัย สาริกบุตร และคณะ ได้ให้คำจำกัดความตำราว่า หมายถึง หนังสือที่ใช้ศึกษาแล้วเรียนค้นคว้าในระดับอุดมศึกษา มีเนื้อหาหลักซึ่ง กว้างขวาง ผู้แต่งจะต้องแสดงการศึกษาค้นคว้าข้อมูลอย่างดียิ่งและนำไปใช้อ้างอิงได้อย่างมีความเชื่อมั่นสูง เมื่อครูผู้สอนหรือนิสิตนักศึกษาศึกษาค้นคว้าเรื่องใดย่อมสามารถใช้ตำราเป็นเครื่องมือในการค้นคว้า ทหารายละเอียดหรือสอบถามความจริงบางประการได้ (โกชัย และสมพร สาริกบุตร 2520:4)

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้ให้คำจำกัดความว่า ตำรา คือ หนังสือที่ให้ความรู้ทางวิชาการ ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นหนังสือที่ใช้ในระดับใด อาจเป็นหนังสือที่ใช้ด้วยกันได้หลายระดับ และได้กล่าวไว้ว่า สิ่งที่เรียกว่า ตำรา จะมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นหนังสือที่มุ่งให้ความรู้ ไม่สนใจที่จะให้ความเพลิดเพลิน แต่ถ้าผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินและสนใจที่จะติดตามอ่านก็ถือว่าเป็นผลพลอยได้
2. มีการลำดับขั้นตอน โดยไม่คำนึงถึงศิลปะการประพันธ์ ควรมีวิธีการเขียนที่ให้ความสะดวกแก่ผู้อ่าน
3. ใช้ศัพท์ส่วนวนเชิงวิชาการ ถ้าเป็นศัพท์ส่วนวนที่ใช้กันทั่วไป (หรือเฉพาะเจาะจง) ก็ควรนิยามศัพท์คำนั้นไว้ และต้องใช้ศัพท์คำนั้นให้เสมอต้นเสมอปลายด้วย

4. ความรู้ที่เสนอในตำราต้องได้รับการรับรองจากคนในวงการเดียวกัน หากยังไม่ได้เป็นที่รับรองก็ควรจะเสนอความรู้ ความคิดในหลาย ๆ แง่ รวมทั้งความคิดที่ยังเป็นที่ถกเถียงโต้แย้งกันอยู่ หากเป็นความคิดของผู้เขียนเอง หรือผู้เขียนอ้างอิงมากก็ควรจะแจ้งไว้ด้วย

5. ถ้าความรู้ใดที่ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย ควรบอกแหล่งที่มาของความรู้นั้นด้วย เพื่อให้ผู้อ่านได้ตรวจสอบได้

ตำรา หมายถึง "การรวบรวมความรู้ในสาขาวิชาและเรียบเรียงขึ้น ... สำหรับการศึกษาศึกษา" (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ)

บางครั้งได้มีการแยกค่าจำกัดความออกเป็น หนังสือ (Book) หมายถึง เป็นหนังสือวิชาการที่แต่งขึ้นโดยอาศัยความรู้จากการศึกษาค้นคว้าหรือวิจัย สามารถใช้เป็นตำราหรือหนังสืออ่านประกอบการศึกษาให้นิสิตใช้ประกอบการเรียน หรือใช้ศึกษาด้วยตนเอง มีเนื้อหาสมบูรณ์ ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ส่วนคำว่า ตำราเรียน หมายถึง บทเรียนที่แต่งขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนในชั้น มีเนื้อหาถูกต้องทันสมัยมีการอ้างอิงที่มาของข้อมูล (คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524)

ดังนั้น จึงพอลงสรุปได้ว่า ตำรา เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อให้ความรู้ในสาขาใดสาขาหนึ่ง และใช้ประกอบการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา โดยเขียนขึ้นจากการค้นคว้าวิจัย และให้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าแก่ผู้ใช้

ลักษณะส่วนประกอบของตำรา

ลักษณะของตำรา คือ เสนอเนื้อหาวิชาใดวิชาหนึ่งซึ่งอาจเป็นข้อมูล แนวความคิดทฤษฎี กฎระเบียบในขั้นสูง โดยมีวิธีการนำเสนอต่าง ๆ กัน (Austin J. McCaffrey 1971:210)

ในด้านลักษณะของตำราได้มีผู้แสดงความคิดเห็นไว้อย่างกว้างขวาง ลักษณะที่ถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญตามแนวความคิดนั้น คือ ในฐานะที่เป็นเครื่องช่วยสอน ตำราจะต้องเสนอเนื้อหาวิชาอย่างมีระเบียบแบบแผน ไม่ว่าเนื้อหาวิชาจะยุ่งยากสลับซับซ้อนอย่างไร ก็ควรจะต้องนำผู้อ่านไปสู่วัตถุประสงค์โดยเริ่มจากเรื่องง่าย ๆ เป็นพื้นฐานไปสู่เรื่องที่ยากสลับซับซ้อนขึ้น จากเรื่องที่เป็นรูปธรรมไปสู่เรื่องที่เป็นนามธรรม ควรมีค่าจำกัดความของศัพท์ใหม่ ๆ และอธิบายอย่างละเอียด เมื่อเขียนเป็นครั้งแรก แนวคิดที่เสนอต่อผู้อ่านค่อย ๆ พัฒนาขึ้นโดยให้อรรถาธิบายในรูปแบบต่าง ๆ แผนที่ แผนภูมิ ตาราง กราฟ จะต้องอยู่ในที่พอเหมาะกับเนื้อหา เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้น ทั้งนี้จะต้องระลึกเสมอว่าวัตถุประสงค์สำคัญของตำรา คือ การเสนอข้อเท็จจริงให้แนวความคิดขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้อ่านได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามตำรามีข้อจำกัดอยู่ในลักษณะที่ว่าไม่สามารถให้ข่าวสารที่ทันสมัยได้เช่นเดียวกันเอกสารสิ่งพิมพ์ประเภทวารสาร ฉะนั้นการแก้ไขปรับปรุงครั้งต่อ ๆ ไปจึงจำเป็นที่จะต้องรวมแนวความคิดจากวารสารและเอกสารใหม่ ๆ เพิ่มเติมไปด้วย (Austin J. McCaffrey 1971:211-213)

ลักษณะตำราที่ดี

ตามประกาศของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาตำราเพื่อส่งเสริมการแต่งและแปลตำรา ปีพ.ศ. 2518 ได้กล่าวไว้ส่วนหนึ่งว่า ตำราที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความถูกต้องในด้านเนื้อหาวิชา
2. มีความสมบูรณ์ลึกซึ้ง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก
3. มีความแจ่มแจ้งในด้านการใช้ภาษา เพราะจะเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้ตำราเป็นที่

ยอมรับได้รับความนิยมนิยม และประสบความสำเร็จ

นอกจากนี้จากรายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยในหัวข้อ ลักษณะของบทความและตำราที่มีคุณภาพในการประชุมสัมมนา เรื่อง การเขียนตำราและบทความทางวิชาการ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2522 ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และจากแบบสอบถามนั้น มีข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับลักษณะและคุณภาพของตำราที่ดีดังนี้

1. ควรให้อ่านเข้าใจง่าย
2. ให้ความรู้และเป็นประโยชน์
3. มีความเชื่อถือได้
4. มีจุดมุ่งหมาย ชอบเขต และวิธีการศึกษาตำราที่เหมาะสม ชัดเจน
5. ควรกระตุ้นให้เกิดความคิดใหม่ ๆ เสนอแนะข้อคิด เร่งเร้าและกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิด

ความคิดสร้างสรรค์ต่อเนื่องกันไป โดยเฉพาะตำราสำหรับนักเรียน นักศึกษาและนักวิชาการ

6. ไม่ควรซ้ำซ้อน ลอกเลียนจากผู้อื่น
7. มีหนังสืออ้างอิง มีหลักฐานแสดงการค้นคว้าอย่างจริงจัง
8. ผู้เขียนมีใจกว้างในการเสนอแนวคิด โดยเฉพาะตำราทางด้านสังคมศาสตร์และ

มนุษยศาสตร์ ซึ่งมีทฤษฎีและความคิดเห็นที่ยังไม่สรุปตายตัว มีข้อคิดและปรัชญาหลายแนวทาง ยังอยู่ในระหว่างการศึกษาค้นคว้าและเป็นที่ถกเถียงกันต่อไปเพราะฉะนั้นผู้เขียนไม่ควรยึดมั่นถือมั่นความคิดของตนต่อข้อเขียนและตำรานั้น ๆ

9. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในตำรานั้น ๆ

คุณลักษณะของตำราดังกล่าวข้างต้นนี้ เป็นคุณลักษณะทางด้านวิธีการนำเสนอและเนื้อหา ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเขียนหนังสือ เพราะตำราที่มีคุณลักษณะนั้น นอกจากให้เนื้อหาสาระที่เชื่อถือได้แล้ว ผู้เขียนยังจะต้องมีความสามารถในการทำให้ผู้อื่นเข้าใจเรื่องที่ตนเขียนด้วย ผู้ที่เขียนตำราได้ดีน่าอ่าน จะต้องมีความรู้ความชำนาญและความเข้าใจเป็นเรื่องที่ตนเขียน ผู้เขียนที่ได้รับการศึกษาอบรมมาในเรื่องที่เขียน รวมทั้งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้วยและจะทำให้ข้อมูลที่เขียนนั้นเป็นสิ่งที่น่าเชื่อถืออันเป็นคุณลักษณะตำราที่ดี

งานส่งเสริมการผลิตตำราภาษาไทย

ผู้บริหารการศึกษาในสถาบันต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมิตำราภาษาไทยที่มีคุณภาพดี และมีปริมาณมากพอสำหรับการเรียนการสอนในประเทศ และได้เล็งเห็นด้วยว่า ปัจจุบันตำราสิ่งพิมพ์เป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในประเทศทั่วโลก (วันชัย ปัจจุบัน 2522:2) จึงทำให้สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ เล็งเห็นความสำคัญและได้จัดตั้งโครงการการผลิตตำรา ซึ่งอยู่ในรูปของ สำนักพิมพ์ โครงการตำรา หน่วยผลิตตำราและเอกสารคำสอน ซึ่งก็รวมไปถึง โรงพิมพ์ และ ศูนย์หนังสือ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยที่มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตตำราอยู่ในรูปของ สำนักพิมพ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานของส่วนกลางขึ้นอยู่กับฝ่ายวิชาการ มีโรงพิมพ์สำหรับผลิตตำราเป็นรูปเล่มออกมา และมีศูนย์หนังสือเป็นแหล่งจำหน่ายหนังสือที่ผลิตออกมา สำหรับคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยนั้นก็ยังได้จัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการผลิตตำราของคณาจารย์ในคณะของตนอีกด้วยเช่นกัน โดยให้ชื่อว่า โครงการตำราคณะ ซึ่งมีการดำเนินงานเป็นลักษณะต่างคนต่างทำ ไม่เกี่ยวข้องกับสำนักพิมพ์ แต่ก็มีตำราหลายเล่มที่เป็นของโครงการตำราคณะต่าง ๆ ได้เสนอเข้ามาถึงสำนักพิมพ์และได้รับการจัดพิมพ์ โครงการตำราคณะต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แก่ โครงการตำราคณะครุศาสตร์ โครงการตำราคณะรัฐศาสตร์ โครงการตำราคณะทันตแพทยศาสตร์ โครงการตำราคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี สำหรับคณะอื่น ๆ ก็จัดอยู่ในรูปของหน่วยผลิตตำราและเอกสารคำสอน

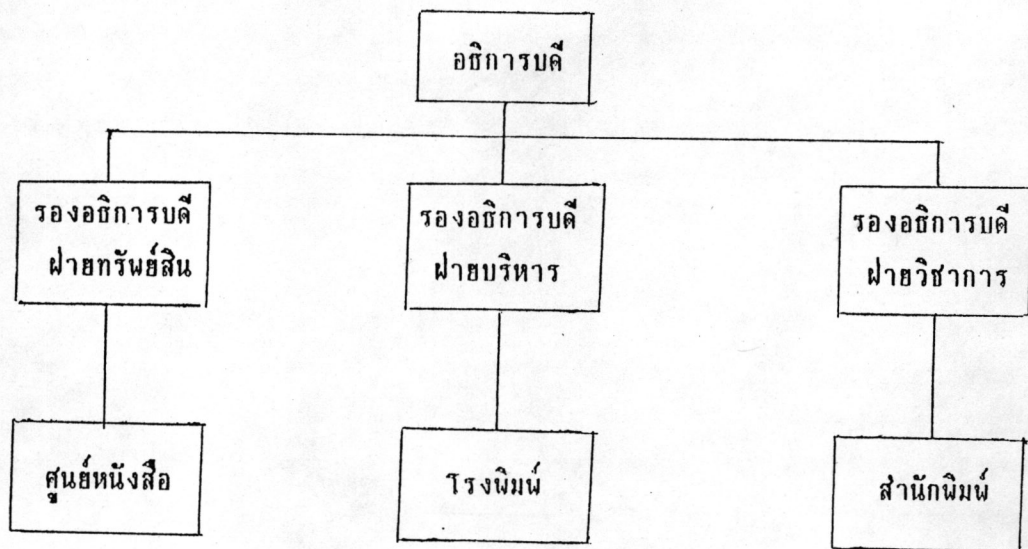
โดยทั่วไปแล้วสำนักพิมพ์จะประกอบด้วยหน่วยงาน 3 หน่วยงานด้วยกัน คือ สำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ ศูนย์หนังสือ ทั้งสามหน่วยงานนี้จะรวมเรียกว่า University Press (ซึ่งคำว่า University Press นี้ยังไม่ได้บัญญัติคำที่เหมาะสมในภาษาไทย) ในที่นี้จะกล่าวถึงลักษณะของหน่วยงานทั้ง 3 ซึ่งรวมอยู่ในโครงการผลิตตำราจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยละเอียดดังนี้ (พวงปราง เพ็ญศรี 2528:15-21)

โครงการตำราจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีนโยบายที่จะส่งเสริมให้คณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย แต่งและแปลตำราภาษาไทย ที่มีคุณภาพดีให้มีปริมาณมากยิ่งขึ้น เพราะเห็นว่าการศึกษาในมหาวิทยาลัย จะมีประสิทธิภาพ ถ้าหากมีตำราภาษาไทยสำหรับนิสิตได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเพียงพอ จากหลักฐานเท่าที่ฝ่ายวิชาการค้นหามาได้ ปรากฏว่ามหาวิทยาลัยได้ให้รางวัลการแต่งตำรา ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2497 เป็นต้นมา ในระยะแรก ๆ ไม่ได้มีระเบียบเกี่ยวกับการให้รางวัลนี้อย่างชัดเจน ที่ประชุมคณบดีเป็นผู้พิจารณาตัดสินเอง มหาวิทยาลัยออกระเบียบฉบับแรก เรื่องการให้รางวัลการแต่งตำรา เมื่อปี 2511 กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับชนิดของตำรา จำนวนเงินและวิธีการตัดสิน ฯลฯ ต่อมา มีการเปลี่ยนแปลง

ระเบียบถึง 3 ครั้งใน 7 ปีต่อมา ก็เนื่องจากการปฏิบัติมีข้อขัดข้อง สำหรับฉบับปัจจุบัน (ฉบับที่ 4) ซึ่งออกในปี พ.ศ. 2518 กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวิชาการประจำสาขาวิชาให้ชัดเจนขึ้นว่า มิใช่เพียงพิจารณาตัดสินการให้รางวัลเฉพาะตำราที่มีผู้เสนอมาเท่านั้น แต่ยังคงต้องส่งเสริมการแต่งและแปลตำราให้มากขึ้นด้วย เช่น พิจารณาเสนอประเภทหรือรายชื่อตำราในสาขาวิชาต่างๆ เพื่อกำหนดให้เป็นตำราที่สมควรได้รับการส่งเสริมให้มีการแต่งหรือแปลเป็นพิเศษ และดำเนินการชักชวนผู้ทรงคุณวุฒิมาทำการแต่งหรือแปลตามความเหมาะสมต่อไป ฝ่ายวิชาการได้เคยเชิญประชุมคณะกรรมการวิชาการประจำสาขาทั้ง 4 สาขาและได้ขอร้องให้พยายามส่งเสริมในแง่นี้ให้มาก โดยมีเป้าหมายว่าถ้าสามารถ "commission" ให้มีการแต่งหรือแปลตำราที่เป็นหลักสำคัญแก่การเรียนการสอนในคณะต่าง ๆ สาขาละ 5 เล่มต่อปี จุดีฬาก็จะสามารถได้ตำราเพิ่มขึ้นอีกปีละ 20 เล่ม อันเป็นประโยชน์ต่อนิสิตทั้งในมหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ อีกด้วย (จุดีฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518 : 1-2) โครงการส่งเสริมการแต่งและแปลตำรานี้ต่อมาได้เปลี่ยนมาเป็นสำนักพิมพ์ในปัจจุบันนี้ ขึ้นอยู่กับฝ่ายวิชาการ ซึ่งได้แต่งตั้ง " คณะกรรมการพิจารณากิจการตำรา และเอกสารทางวิชาการของมหาวิทยาลัย " คณะกรรมการชุดนี้ได้พิจารณาหลักการเกี่ยวกับโครงการสำนักพิมพ์ จุดีฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้นำเสนอและผ่านที่ประชุมคณะกรรมการวิชาการของมหาวิทยาลัย ครั้งที่ 6/2521 และที่ประชุมคณบดี ครั้งที่ 19/2521 ได้มีมติรับหลักการตามที่เสนอ และสภามหาวิทยาลัยได้มีมติให้ประกาศใช้ ระเบียบจุดีฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วย สำนักพิมพ์ จุดีฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 ในการประชุมครั้งที่ 367 และได้เริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการตั้งแต่ 1 มิถุนายน 2522 เมื่อมีการประกาศแต่งตั้งผู้จัดการสำนักพิมพ์ ในช่วงระยะ 1 ปีก่อนจะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารสำนักพิมพ์ ได้มีการประกาศใช้ระเบียบของสำนักพิมพ์ อีก 2 ฉบับ เมื่อได้มีการตระหนักถึงความไม่คล่องตัวของการบริหารงานสำนักพิมพ์ แล้วก็มีการศึกษาอย่างจริงจังถึงรูปแบบการบริหารงานใหม่ที่จะประกันความคล่องตัวและการมีประสิทธิภาพของการดำเนินงานสำนักพิมพ์ ผลของการศึกษาก็คือ ระเบียบจุดีฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยสำนักพิมพ์ พ.ศ. 2523 (จุดีฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523 : 1)

พ.ศ. 2515 ได้เริ่มโครงการหน่วยผลิตเอกสารมหาวิทยาลัยขึ้นเพื่อจัดพิมพ์เอกสารวิชาการและการบริการต่าง ๆ (จุดีฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516:1) และเป็นการเตรียมการที่จะเป็นโรงพิมพ์มหาวิทยาลัยต่อไป พร้อมทั้งเป็นเครื่องมือในการผลิตสิ่งพิมพ์ต่อไปในอนาคต ซึ่งโครงการนี้ได้เป็นโรงพิมพ์มหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์แบบและสนองความต้องการในการผลิตเอกสารและตำราด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยในปัจจุบันนี้ และในปี พ.ศ. 2516 ก็ได้มีการจัดตั้งศูนย์หนังสือจุดีฬาขึ้นเพื่อเป็นแหล่งจำหน่ายหนังสือตำราของ อาจารย์ นิสิตนักศึกษา บุคลากรของจุดีฬา และบุคคลทั่วไป สำนักพิมพ์ ได้ประสานงานร่วมกับโรงพิมพ์ และศูนย์หนังสือของมหาวิทยาลัย ในการผลิตตำราภาษาไทยขึ้นใช้ในมหาวิทยาลัย รายละเอียดของทั้ง 3 หน่วยงานในด้านโครงสร้าง วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน ได้เสนอไว้ดังนี้

โครงสร้างของโครงการตำราจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อแสวงหา เลือกสรร และจัดพิมพ์ตำราและเอกสารที่มีคุณค่าทางวิชาการในระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อให้มีตำราภาษาไทยมากยิ่งขึ้น และให้ผลิตได้ใช้หนังสือที่มีคุณภาพดีในราคาประหยัด
3. เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของมหาวิทยาลัย

โครงสร้างการบริหารและการดำเนินงาน

งานของสำนักนิมฟ์อยู่ภายใต้การบริหารของคณะกรรมการ 2 คณะ คือ

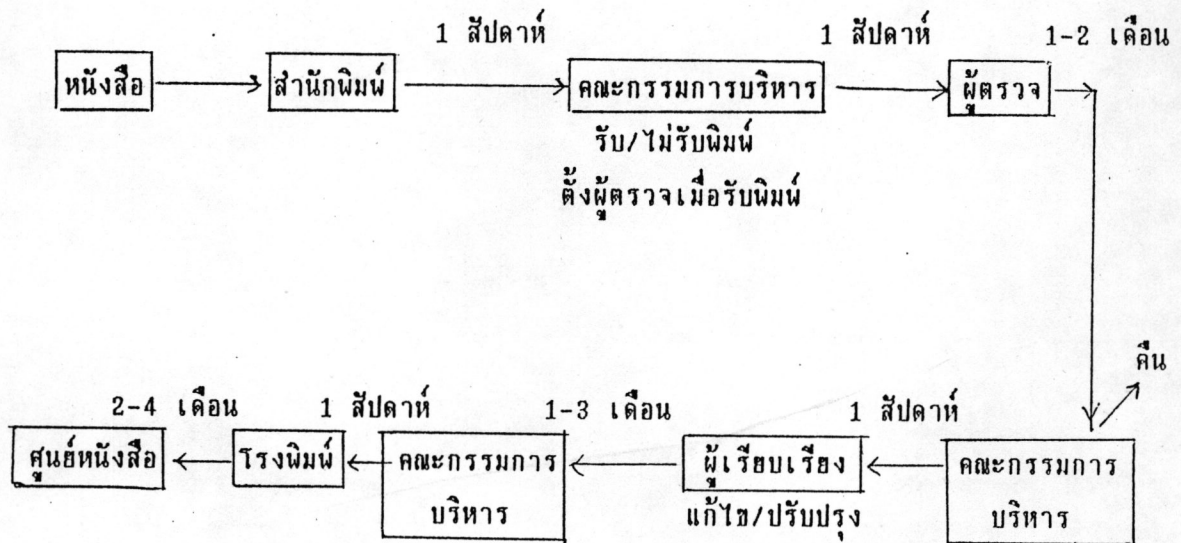
1. คณะกรรมการอำนวยการ มีอธิการบดีเป็นประธาน ประชุมทุก 4 เดือนโดยประมาณ เพื่อกำหนดนโยบายการจัดนิมฟ์และการจัดการเรื่องการเงิน และประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักนิมฟ์เป็นรายปี

2. คณะกรรมการบริหาร มีผู้จัดการสำนักนิมฟ์ เป็นประธาน ประชุมกันเป็นปกติเกือบทุกสัปดาห์ตามที่จำเป็น เพื่อวินิจฉัยคัดเลือกตำราที่จะจัดนิมฟ์ ส่งนิมฟ์และกำหนดรายละเอียดด้านการเงินให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนิมฟ์ และนโยบายที่กำหนดโดยคณะกรรมการอำนวยการ

ในการดำเนินงาน มีผู้จัดการเป็นหัวหน้าสำนักงาน และมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน 4 คน เนื่องจากคล่องตัวและเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน มีสถานภาพเป็นหน่วยงานอิสระ ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการอำนวยการอยู่ในสายงานของฝ่ายวิชาการ แต่มีเจ้าหน้าที่เป็นข้าราชการรับเงินเดือนจากงบประมาณแผ่นดินและเป็นลูกจ้างประจำรับเงินเดือนจากงบประมาณผลประโยชน์มหาวิทยาลัย

งานประจำของสำนักนิมฟ์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นงานธุรการและงานบัญชี และส่วนที่สองเป็นงานจัดนิมฟ์หนังสือ

ขั้นตอนของการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดนิมฟ์หนังสือมีลักษณะตามแผนภูมิต่อไปนี้

การพิจารณาจัดนิมฟ์

การพิจารณาจัดนิมฟ์ คือ การคัดเลือกต้นฉบับที่อาจารย์เสนอซึ่งอาจารย์เป็นผู้ริเริ่มการเขียนเองหรือเขียนขึ้นจากการชักชวนของสำนักนิมฟ์ก็ได้ และตำราที่ภาคหรือคณะวิชาเสนอ

ตำราที่จะได้รับการพิจารณา ต้องเป็นตำราในระดับอุดมศึกษาและเป็นตำราภาษาไทย ยกเว้นในกรณีพิเศษ เช่น ตำราสอนภาษาต่างประเทศหรือตำราที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต้องการให้มีการเผยแพร่ในต่างประเทศ

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคัดเลือก มีองค์ประกอบหลักดังนี้

1. เป็นตำราที่มีคุณภาพดีมากแม้โอกาสขายจะมีย่อย
2. เป็นตำราเล่มแรกในสาขาวิชา และมีคุณภาพดี
3. เป็นตำราที่ภาคหรือคณะวิชา กำหนดให้เรียบเรียงเพื่อใช้ในการเรียนการสอนในภาคหรือคณะวิชา
4. เป็นตำราที่ขาดแคลน และมีโอกาสขายได้พอสมควร โดยมีคุณภาพดี

สำนักพิมพ์จะจัดให้มีการตรวจสอบคุณภาพในรายละเอียดโดยผู้ทรงคุณวุฒิหลังจากคณะกรรมการบริหารได้มีมติให้จัดพิมพ์ได้และเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบคุณภาพอีกครั้งหนึ่ง

สำนักพิมพ์จะดำเนินการจัดพิมพ์ตำราเฉพาะเล่มที่ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและได้มีการปรับปรุง (หากจำเป็น) ตามที่คณะกรรมการบริหารเสนอแนะแล้วเท่านั้น

กระบวนการพิจารณานี้ จะใช้เวลาประมาณ 1 สัปดาห์ สำหรับมติรับพิจารณาจัดพิมพ์และประมาณ 1 เดือนสำหรับการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนการพิมพ์ในรูปแบบถาวรสำหรับการจำหน่ายจะใช้เวลา 3 เดือนโดยประมาณ

ตำราที่สำนักพิมพ์กำหนดให้เขียน

นอกจากตำราที่ อาจารย์ ภาควิชาและคณะวิชา ริเริ่มเขียนขึ้นเองแล้วสำนักพิมพ์ยังส่งเสริมให้มีหนังสือชุดต่อไปนี้

(1) หนังสือชุด "รวมบทความ" เป็นหนังสือที่รวบรวมบทความโดยมีแนวเรื่อง (theme) ที่ชัดเจนและบทความที่รวบรวมสามารถสร้างความเข้าใจในแนวเรื่องดังกล่าว

(2) หนังสือชุด "ความรู้เฉพาะ" เป็นหนังสือที่เสนอเนื้อหาที่แคบลงแต่เจาะลึกในด้านต่าง ๆ ของสาขาวิชา

(3) หนังสือชุด "ความรู้ทั่วไป" เป็นหนังสือที่เสนอเนื้อหาของสาขาวิชาหนึ่ง ๆ ในลักษณะที่แนะนำนักศึกษาที่ไม่เลือกสาขาวิชาดังกล่าวเป็นวิชาเอก และผู้สนใจทั่วไป ให้เกิดความเข้าใจและซาบซึ้งต่อสาระและความสำคัญในชีวิตของสาขาวิชานั้น ๆ

(4) หนังสือชุด "ข้อมูลพื้นฐานประเทศไทย" เป็นหนังสือที่รวบรวมเอกสารที่แสดงความคิดหรือข้อเท็จจริงที่มีความสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์ทางความคิดหรือทางการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ โดยมีแนวเรื่องที่ชัดเจนเกี่ยวกับการคัดเลือกเอกสารที่รวบรวม โดยมีลักษณะเป็นงานวิจัยในการสร้างต้นฉบับต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง (สำนักพิมพ์จึงยังไม่สามารถจัดให้มีการทำต้นฉบับได้ในปัจจุบัน)

(5) หนังสือชุด "แปลคลาสสิก" (Classic) เป็นหนังสือแปลจากหนังสือชั้นเยี่ยมในภาษาเทศ อันเป็นที่ยอมรับกันแล้วในวงการวิชาการในแต่ละสาขาวิชา

หนังสือชุดเหล่านี้ สำนักพิมพ์เป็นผู้สรรหาและกำหนด (commission) ผู้เรียบเรียงเอง โดยหาหรือและทำความเข้าใจให้ตรงกันในเรื่องเนื้อหาและคำตอบแทนที่พึงจะได้รับ

นโยบายหนังสือแปล

สำนักพิมพ์ไม่ส่งเสริมให้มีการแปลหนังสือจากภาษาต่างประเทศ ยกเว้นหนังสือชุด แปลคลาสสิก แต่สำนักพิมพ์ก็ยินดีรับพิจารณาตำราที่อาจารย์เสนอขอแปลถ้าคณะกรรมการบริหารเห็นว่า อาจารย์ไทยยังไม่พร้อมที่จะเรียบเรียงตำราในสาขาวิชาดังกล่าว และเป็นตำราที่ขาดแคลนจริง สำนักพิมพ์จะสนับสนุนให้แปลตำราดังกล่าว โดยสำนักพิมพ์จะเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการขอลิขสิทธิ์แปล ค่าใช้จ่ายในการพิมพ์และการจัดจำหน่าย ตลอดจนค่าสมาคมผู้แปล ทั้งนี้ผู้แปลจะต้องดำเนินการแปลตามเงื่อนไขที่สำนักพิมพ์กำหนดขึ้น และถ้าตำราที่เสนอไม่อยู่ในข่ายดังกล่าว สำนักพิมพ์ยังคงยินดีช่วยจัดการขอลิขสิทธิ์ในการแปลเมื่ออาจารย์ผู้เสนอสนใจที่จะแปลและจัดพิมพ์เอง

ค่าลิขสิทธิ์และลิขสิทธิ์ในการจัดพิมพ์

ในกรณีทั่วไป สำนักพิมพ์จะจ่ายค่าลิขสิทธิ์แก่ผู้เรียบเรียงในอัตราซึ่งแปรตามจำนวนที่ขายได้เมื่อคิดเป็นอัตราเฉลี่ยแล้ว จะประมาณร้อยละ 18.75 ของราคาหน้าปก ทั้งนี้โดยให้อัตราค่าลิขสิทธิ์เป็นช่วง ๆ ของจำนวนที่ขายได้ดังนี้

อัตราเฉลี่ย

500 เล่มแรกที่ขายได้	ให้ค่าลิขสิทธิ์ ร้อยละ 20 ของราคาหน้าปก
500 เล่มที่สองที่ขายได้ "	" 17.5 " " " ดังนั้น 1,000 เล่ม 18.75%
500 เล่มที่สามที่ขายได้ "	" 15 " " " " 1,500 เล่ม 17.50%
500 เล่มที่สี่ที่ขายได้ "	" 12.5 " " " " 2,000 เล่ม 16.25%
500 เล่มที่ห้าที่ขายได้ "	" 10 " " " " 2,500 เล่ม 15.00%
500 เล่มที่หกที่ขายได้ "	" 10 " " " " 3,000 เล่ม 14.17%
500 เล่มที่เจ็ดที่ขายได้ "	" 10 " " " " 3,500 เล่ม 13.57%
500 เล่มที่แปดที่ขายได้ "	" 10 " " " " 4,000 เล่ม 13.13%
500 เล่มที่เก้าที่ขายได้ "	" 10 " " " " 4,500 เล่ม 12.78%
500 เล่มที่สิบที่ขายได้ "	" 10 " " " " 5,000 เล่ม 12.50%

ลิขสิทธิ์ในการจัดพิมพ์เป็นของมหาวิทยาลัย 4 ปี นับตั้งแต่วันทำสัญญา เป็นต้นไป

การงบประมาณ

ในส่วนองเจ้าหน้าที่บุคลากร และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องในรูปแบบต่าง ๆ (คำตอบแทนผู้จัดการ เงินเดือนของเจ้าหน้าที่ประจำ เบี้ยประชุม ค่าวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ และค่าโสหุ้ย (overhead) อื่น ๆ สำนักพิมพ์จะเสนอขออนุมัติงบประมาณผลประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยเป็นรายปี เพื่อ

ดำเนินงานตามแผนงานที่ผ่านการอนุมัติของคณะกรรมการอำนวยการ ทั้งนี้เพราะส่วนที่ไม่สามารถ
ออกจากงบประมาณแผ่นดินผ่านฝ่ายวิชาการ

ในส่วนของการจัดพิมพ์หนังสือ จะมีค่าใช้จ่ายในรูปของค่าพิมพ์ ค่าลิขสิทธิ์และค่าตอบแทน
การเขียน เรียบเรียงและแปล ค่าลิขสิทธิ์สำหรับตำราต่างประเทศ และค่าตรวจคุณภาพต้นฉบับ
สำนักพิมพ์ได้รับ อนุมัติงบประมาณผลประโยชน์จากมหาวิทยาลัยจำนวนหนึ่ง เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุน
เวียน สำหรับการการจัดพิมพ์หนังสือโดยเฉพาะ ปัจจุบันสำนักพิมพ์ได้รับงบประมาณผลประโยชน์จาก
มหาวิทยาลัยเพื่อการจัดพิมพ์หนังสือแล้ว เป็นเงิน 550,000 บาท(ในปีพ.ศ. 2522 และพ.ศ. 2523)
และได้รับจากมหาวิทยาลัยอีก 4.5 ล้านบาทในช่วงที่สองโดยได้รับเป็นรายปี ปีละ 1.5 ล้านบาท
เป็นเวลา 3 ปีติดต่อกัน (ปีงบประมาณ 2524, 2525 และ 2526)

จากเงินทุนหมุนเวียนจำนวน 5,050,000 บาทนี้ สำนักพิมพ์จะใช้จ่ายสำหรับ ค่าพิมพ์
ค่าลิขสิทธิ์และค่าตอบแทน ค่าลิขสิทธิ์สำหรับตำราภาษาต่างประเทศ ค่าตรวจคุณภาพต้นฉบับ
รายได้อื่น ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการขายตำราที่สำนักพิมพ์จัดพิมพ์จำหน่ายก็จะกลายเป็นส่วน
หนึ่งของเงินทุนหมุนเวียนก้อนนี้ เพื่อสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายการจัดพิมพ์โดยไม่ต้องรบกวนเงินผล
ประโยชน์ของมหาวิทยาลัยอีก

แม้ว่าเงินทุนสำหรับการจัดพิมพ์หนังสือนี้จะได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยในรูปของเงินทุน
หมุนเวียนแล้วก็ตาม รายละเอียดของการดำเนินงานส่วนนี้ยังอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของ
มหาวิทยาลัยตลอดเวลา กล่าวคือ สำนักพิมพ์จะเสนองบประมาณรายรับ-รายจ่ายจากการจัดพิมพ์
หนังสือเพื่อขออนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยเป็นรายปี

ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการสำนักพิมพ์จะเป็นเงินที่ค่อนข้างสูง แต่ประโยชน์ที่พึง
จะได้รับนั้นก็มีค่ามาก กล่าวคือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีตำราเรียนและเอกสารทางวิชาการที่
ประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษาและเป็นการบรรเทาความขาดแคลนตำราเรียนได้จำนวนหนึ่ง และขณะ
เดียวกันสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยที่สามารถสร้างเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยในทางด้านตำราวิชาการ
เพื่อเปิดหน้าสู่ตลาดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกด้วย กล่าวคือ มหาวิทยาลัยโดยผ่านสำนักพิมพ์จะได้
จัดพิมพ์ตำราวิชาการชุดต่าง ๆ ซึ่งพึงเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่สำนักพิมพ์ดำเนินกิจการอยู่

ดังนั้น ในรูปของตัวเงิน ตำราเรียนเล่มต่าง ๆ รวมกันสามารถเลี้ยงตัวเองได้ประโยชน์
อื่น ๆ ที่ไม่ได้มาในรูปของตัวเงินซึ่งมหาวิทยาลัยจะได้รับจากตำราเรียนที่สำนักพิมพ์จำหน่ายนั้นไม่
อาจประเมินค่าได้ แต่ก็ก็เป็นประโยชน์ที่วงการอุดมศึกษายอมรับกันทั่วไป

เมื่อความต้องการใช้หนังสือของนิสิตนักศึกษา และบุคคลทั่วไปมีมากขึ้นในอนาคต ทำให้
สำนักพิมพ์จุฬาฯ จัดพิมพ์ตำราที่สามารถขายได้หมดได้อย่างรวดเร็วแล้ว ความสามารถของ
มหาวิทยาลัยที่จะตอบสนองความใฝ่รู้ของนิสิตนักศึกษาด้วยการพิมพ์ตำราเรียน เรื่อง(Titles)ต่าง ๆ
ในจำนวนและในปริมาณที่เพิ่มขึ้นอีกด้วยเงินทุนหมุนเวียนจำนวนเดิม

โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในบรรดาหน่วยงานด้านการส่งเสริมคำราชทั้ง 3 หน่วยงาน โรงพิมพ์นับว่าถือกำเนิดก่อนหน่วยงานอื่น เพราะได้เริ่มโครงการทดลองหน่วยผลิตเอกสารมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 และตั้งเป็นโรงพิมพ์สมบูรณ์แบบเมื่อ พ.ศ. 2519 และปีพ.ศ. 2521 ก็ได้มีระเบียบการบริหารงานของตน แยกออกจากระบบราชการ พนักงานมีฐานะเป็นลูกจ้างของมหาวิทยาลัยภายใต้ระเบียบบริหารงานของโรงพิมพ์

วัตถุประสงค์ของโรงพิมพ์ คือ เพื่อดำเนินการพิมพ์ตำรา เอกสารทางวิชาการ คู่มือการศึกษา สิ่งพิมพ์ทั้งหลายตามความต้องการของราชการและมหาวิทยาลัย และงานพิมพ์อื่น ๆ ตลอดจนเป็นห้องปฏิบัติการทางการพิมพ์ของสาขาวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับด้านการพิมพ์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521:2) เมื่อได้มีการจัดตั้งศูนย์หนังสือและสำนักพิมพ์ขึ้นภายหลัง ทั้ง 3 หน่วยงานก็ได้ร่วมมือและประสานงานกันเพื่อที่จะผลิตตำราออกมา แต่การบริหารงานยังคงแยกกันอยู่โดยเด็ดขาด คือ โรงพิมพ์ขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหาร สำนักพิมพ์ขึ้นอยู่กับฝ่ายวิชาการ ศูนย์หนังสือขึ้นอยู่กับสำนักงานจัดการทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย การประสานงานนั้นอยู่ในรูปคณะกรรมการ

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมีคณะกรรมการบริหารแต่งตั้งโดยอธิการบดี จำนวน 12 คนซึ่งคณะกรรมการประกอบด้วย อธิการบดีเป็นประธานกรรมการ รองอธิการบดีฝ่ายบริหารเป็นรองประธานกรรมการ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ผู้แทนคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยไม่เกิน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพิมพ์ไม่เกิน 2 คน ผู้แทนสภามหาวิทยาลัย 1 คน ผู้แทนสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย 1 คน ผู้แทนศูนย์หนังสือ 1 คน ผู้ที่อธิการบดีเลือกสรรตามความเหมาะสมไม่เกิน 1 คน เป็นกรรมการ และผู้จัดการโรงพิมพ์ เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดนโยบายการปฏิบัติงานของโรงพิมพ์โดยได้รับความเห็นชอบจากอธิการบดี
2. กำหนดระเบียบข้อบังคับและค่าน่าต่าง ๆ ภายในโรงพิมพ์เพื่อให้การดำเนินงานของโรงพิมพ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงพิมพ์หรือมหาวิทยาลัย
3. กำหนดตำแหน่ง อัตราค่าจ้าง การบรรจุ การออกจากงาน การเลื่อนเงินเดือน ตลอดจนวินัยและการลงโทษพนักงานของโรงพิมพ์
4. กำหนดระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับค่าล่วงเวลา และความปลอดภัย และความปลอดภัยของพนักงาน
5. พิจารณาปรับปรุงงานของโรงพิมพ์ให้เจริญก้าวหน้า
6. พิจารณาควบคุมการจ่ายเงินรางวัลประจำปี และการจ่ายเงินอื่น ๆ ให้แก่พนักงาน
7. พิจารณางบประมาณประจำปีของโรงพิมพ์

ในด้านงบประมาณโรงพิมพ์จะได้งบประมาณจากเงินผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย เช่นเดียวกับสำนักพิมพ์ และยังมีเงินรองจ่ายจำนวนหนึ่งตามความจำเป็น ตามความเห็นชอบของคณะกรรมการ เพื่อให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน ส่วนเงินรายได้ทั้งหมดจะส่งให้กองคลังของมหาวิทยาลัย (โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย 2521)

ในระหว่างที่ผ่านมานางานของโรงพิมพ์ได้เจริญรุดหน้าไปอย่างมาก กล่าวคือ สามารถรับงานพิมพ์ได้อย่างเต็มที่ทั้งของมหาวิทยาลัยเองและจากหน่วยราชการภายนอก และเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการทั่วไป ซึ่งแต่ละปีจะเพิ่มงานพิมพ์จำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ

ส่วนในด้านการดำเนินการนั้นสำนักพิมพ์จะส่งตำราที่ได้รับการคัดเลือกมาให้โรงพิมพ์เพื่อจัดพิมพ์ โรงพิมพ์จะดำเนินการจัดพิมพ์จนสำเร็จเป็นรูปเล่ม ต่อจากนั้นสำนักพิมพ์จะเป็นผู้จัดส่งให้ศูนย์หนังสือดำเนินการจัดจำหน่ายต่อไป นอกจากงานการจัดพิมพ์ตำราให้กับสำนักพิมพ์แล้ว โรงพิมพ์ยังบริการจัดพิมพ์ตำราของคณาจารย์จากคณะต่าง ๆ วารสารทางวิชาการของทุกคณะและสถาบันในมหาวิทยาลัยอีกด้วย (พวงปราง เพ็ญศรี 2528 : 27-28)

ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดตั้งศูนย์หนังสือขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2516 เพื่อเป็นบริการด้านการจำหน่ายและสั่งซื้อหนังสือแก่คณาจารย์ นิสิต และบุคลากรมหาวิทยาลัย เพียงแต่ให้พอเลี้ยงตัวเองได้และคุ้มกับเงินทุนและค่าใช้จ่ายที่ได้ลงทุนไป และได้มีการออกระเบียบว่าด้วยการบริหารงานของศูนย์หนังสือขึ้นใหม่เมื่อ พ.ศ. 2521 โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ

1. จัดจำหน่ายหนังสือและตำราซึ่งผลิตตำราซึ่งผลิตจากสำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์ของมหาวิทยาลัย
 2. จัดจำหน่ายหนังสือ ตำรา หนังสืออ้างอิงและหนังสือส่งเสริมหลักสูตรการศึกษาและวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการศึกษาที่จำเป็นต่าง ๆ ตามความต้องการของอาจารย์และนิสิต
 3. ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยในการจัดทำหนังสือและวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการศึกษา
 4. ส่งเสริมการจำหน่ายหนังสือและตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประเทศไทย และประเทศเอเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่พิมพ์ขึ้นในประเทศไทย
 5. จัดแสดงนิทรรศการหนังสือและตำราและสิ่งพิมพ์ใหม่ ๆ ของสถาบันการศึกษา องค์กร สมาคม โรงพิมพ์ ของทางราชการ เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ
 6. เป็นศูนย์สำหรับซื้อขายแลกเปลี่ยนตำราและวัสดุอุปกรณ์การศึกษาที่ใช้แล้ว
- ศูนย์หนังสือมีฐานะเป็นหน่วยงานหนึ่งของมหาวิทยาลัย มีระบบบริหารงานที่แยกออกจากระบบราชการ โดยพนักงานมีฐานะเป็นลูกจ้างของมหาวิทยาลัยภายใต้ระเบียบบริหารงานศูนย์หนังสือ มีคณะกรรมการดำเนินงานเป็นผู้บริหารงานจำนวน 9-12 คน ประกอบด้วยอธิการบดี รองอธิการบดี

ฝ่ายทรัพย์สิน รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร ผู้แทนสภาคณาจารย์ บรรณาธิการ
หอสมุดกลาง ผู้จัดการสำนักพิมพ์ ผู้จัดการโรงพิมพ์ เป็นกรรมการ และผู้จัดการศูนย์หนังสือ เป็น
กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดนโยบายเกี่ยวกับกิจการบริหารศูนย์หนังสือและดูแลให้ปฏิบัติตามข้อบังคับและ
นโยบายที่มหาวิทยาลัยกำหนด
2. กำหนดระเบียบ ข้อบังคับ และออกคำสั่งต่าง ๆ ภายในศูนย์หนังสือ เพื่อให้การ
ดำเนินงานของศูนย์หนังสือเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง
ศูนย์หนังสือ
3. กำหนดจำนวนตำแหน่ง อัตราค่าจ้าง และการบริหารงานด้านบุคลากรของศูนย์หนังสือ
4. กำหนดระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการบริหารงานบุคคล การสวัสดิการ
ของพนักงาน
5. ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์หนังสืออย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
6. พิจารณาปรับปรุงงานของศูนย์หนังสือให้เจริญก้าวหน้า
7. วินิจฉัยและแก้ปัญหาที่จะพ้องมีของศูนย์หนังสือ

งบประมาณของศูนย์หนังสือได้จากการยืมเงินมหาวิทยาลัยในการใช้จ่าย และจะใช้คืน
ภายหลัง ส่วนเงินรายได้ทั้งหมดศูนย์หนังสือจะจัดสรรและดำเนินการเองทั้งสิ้น (ศูนย์หนังสือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521)

ระบบการบริหารงานของสำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ ศูนย์หนังสือของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เป็นระบบที่เป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกันทั้งในด้านการบริหารและงบประมาณ แต่จะมีการประสานงานกัน
ในรูปของกรรมการ กล่าวคือ ผู้จัดการของทั้ง 3 หน่วยงานจะเข้าเป็นกรรมการบริหารของกัน
และกัน (พวงปร่าง เน็ญศรี 2528 : 29-30)

การวิจัยอนาคต (Futures Research)

การวิจัยอนาคต หมายถึง วิธีศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับทางเลือกในอนาคตที่ชนกลุ่มหนึ่งหรือสังคมหนึ่งคิดว่าเป็นไปได้ (Possible) หรือน่าจะเป็นไปได้ (Probable) สำหรับตน โดยมีจุดมุ่งหมายต่อไปนี้ (Textor 1980:7 อ้างถึงใน จุฬพล พุทธิกรชิวิน 2529 ก:22-24)

1. เพื่อบรรยายทางเลือกในอนาคตที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็นไปได้ของกลุ่มประชากรที่ศึกษา
2. เพื่อประเมินสถานการณ์ในปัจจุบันเกี่ยวกับความรู้ต่างๆ ที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีอยู่เกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้ในแต่ละทาง
3. เพื่อป้องกันผลกระทบและผลต่อเนื่องที่อาจจะเกิดขึ้นจากอนาคตที่เป็นไปได้ในแต่ละอนาคต
4. เพื่อเตือนให้ทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้
5. เพื่อเข้าใจเบื้องหลังของกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ

นักอนาคตนิยมมีความเชื่อพื้นฐานว่า อนาคตเป็นเรื่องที่มนุษย์สามารถคิดและศึกษาหาทางเลือกต่างๆ ได้อย่างมีระบบ การคิดถึงอนาคตมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์และเชื่อว่ามนุษย์นั้นสามารถจะควบคุมและสร้างอนาคตได้ตั้งแต่ปัจจุบัน (จุฬพล พุทธิกรชิวิน 2525 : 67-68)

จุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยอนาคตมิได้อยู่ที่การทำนาย (Prediction) ที่ถูกต้อง แต่ต้องการสำรวจทางเลือก แนวโน้มต่างๆ ที่เป็นไปได้ในอนาคตให้มากที่สุด เพื่อจะได้หาวิธีที่จะสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นและขจัดอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไปหรือเผชิญกับอนาคตที่ไม่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้ามันเกิดขึ้นจริง การวิจัยอนาคตอันเป็นวิธีการที่นำมาซึ่งข้อมูล ของการคาดการณ์ที่มีประสิทธิภาพนั้นจะมีประโยชน์โดยตรงต่อการกำหนดนโยบาย การวางแผนการตัดสินใจ ตลอดจนไปจนถึงวิธีการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ (จุฬพล พุทธิกรชิวิน อ้างถึงใน ศรีรัตน์ จันทร์สมวงศ์ 2530 : 57) นอกจากนี้การวิจัยอนาคตยังจะช่วยให้สังคมมีทางเลือกที่ดี ที่น่าพอใจในอนาคตและช่วยสร้างจิตสำนึกให้แก่คนถึงความรับผิดชอบของเขาคู่ที่มีต่อสังคมหรือทางเลือกในอนาคตของสังคมนั้นด้วย (กุลจิตรา กังคานนท์ 2526:24) ประกอบกับสถานการณ์ในปัจจุบันนี้ อัตรการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมกำลังเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มจะรวดเร็วยิ่งขึ้นในอนาคต การวิจัยอนาคตจึงมีแนวโน้มที่จะเป็นการวิจัยที่มีความจำเป็นมากยิ่งขึ้นในอนาคต ดังที่ สมหวัง นิธิยานุวัฒน์ (2525:32) ได้คาดการณ์ไว้ว่าแนวโน้มการวิจัยการศึกษาในอนาคตจะเน้นเรื่องการวิจัยอนาคตมากขึ้น เทคนิคการวิจัยอนาคตทำนองเทคนิคเดลฟายและเทคนิค EFR (Ethnographic Futures Research) จะมีมากขึ้นและจะได้รับการยอมรับในหมู่นักวิจัยการศึกษา เพื่อนำมาศึกษาหรือคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับสภาพในอนาคต แล้วหาทางสนับสนุนให้ภาพที่พึงปรารถนาได้เกิดขึ้นจริงในอนาคตในขณะที่เดียวกันก็หาทางแก้ไขป้องกันมิให้ทางที่ไม่พึง

ปรารถนาเกิดขึ้นตามแนวโน้มนั้นด้วย

เอิร์ล โจเซฟ (Earl Joseph 1974:178 อ้างถึงใน นาคธา บิลันธนานนท์ 2526:61) ได้แบ่งระยะเวลาของอนาคตออกเป็น 5 ระยะ คือ

1. ปัจจุบันไปจนถึงปีหน้า
2. อนาคตระยะใกล้ตั้งแต่ 1 ถึง 5 ปี
3. อนาคตระยะกลางตั้งแต่ 5 ถึง 20 ปี
4. อนาคตระยะยาวตั้งแต่ 20 ถึง 50 ปี
5. อนาคตระยะไกล 50 ปี หรือมากกว่านั้นขึ้นไป

ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมใจการศึกษาอนาคตนั้น จุมพล พูลภัทรชีวิน กล่าวว่า นิยมศึกษาในช่วง 10 -15 ปี ไปจนถึง 20-25 ปี ซึ่งเป็นระยะกลางอันเป็นระยะเวลาที่นักอนาคตนิยมส่วนใหญ่นิยมที่จะศึกษาอนาคตของสังคมหรือวัฒนธรรม (สัมภาษณ์ จุมพล พูลภัทรชีวิน อ้างถึงใน สุภา ใจบุญ 2531:71)

การพิจารณาสรุปหรือตัดสินใจในเรื่องใดๆก็ตาม ควรจะเป็นสิ่งที่มาจากการพิจารณาของกลุ่มบุคคลที่มีความรู้และ/หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆเป็นอย่างดี จะทำให้ได้ผลการพิจารณาที่ถูกต้องแน่นอนยิ่งขึ้น วิธีการที่จะทำให้ได้ความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลมาใช้ประโยชน์โดยให้มีความถูกต้องเชื่อถือได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ วิธีการหนึ่งที่ได้รับการคิดค้นขึ้นมาคือ เทคนิคเดลฟาย (Delphi Techniques) (สมบูรณ์ ต้นชะ 2524:11-12) ซึ่งเริ่มขึ้นโดยการค้นพบของกองทัพอากาศอเมरिकัน ในปี พ.ศ. 2495 ที่ใช้ในการศึกษาและวิจัยสิ่งต่างๆ โดยการถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่ต้องการวิจัย แต่เพิ่งมีการเปิดเผยเทคนิคนี้เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2505 (เกษม บุญอ่อน 2522:26) โอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และ นอร์แมน ดาลกี (Norman Dalkey) นักวิจัยของ บริษัทแรนด์ (Rand Corporation) เป็นผู้พัฒนาเทคนิคเดลฟาย ขึ้นมาใช้ และได้เขียนบทความเรื่อง An Experimental Application of the Delphi Method to the Use of Expert ลงในวารสาร Management Science ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือนเมษายน พ.ศ. 2506 อันเป็นการกระจายเรื่องราวเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟาย ออกไปอย่างกว้างขวาง และได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว ในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายประมาณ 1,000 เรื่อง (ประยูร ศรีประสาธน์ 2523 : 50) งานวิจัยดังกล่าวนี้มีจำนวนผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมโครงการโดยการตอบแบบสอบถามแตกต่างกันไป ตั้งแต่การใช้คนไม่กี่คนในแผนกเล็กๆ ไปจนถึงการใช้ผู้เชี่ยวชาญ 4,000 คน ซึ่งจัดทำในประเทศญี่ปุ่น (Bright 1974:5 อ้างถึงใน ชาญชัย นิวัฒน์สันติกุล 2529:20) ในระยะแรกเทคนิคนี้มักจะนำมาใช้ในการทำนายและวางแผนล่วงหน้าสูงกว่าอย่างอื่น จึงได้รับการขนานนามตามชื่อเมืองเดลฟายของประเทศกรีก เพราะสมัยกรีกโบราณเมืองนี้เป็นที่ตั้งของวิหารศักดิ์สิทธิ์ของเทพอพอลโล ที่ซึ่งผู้คนมักจะไปบวงสรวงและขอคำทำนายเกี่ยวกับอนาคต (สุนิสา เป็งฮ้อง 2527 : 57)

เทคนิคเดลฟาย คืออะไร

มีบุคคลต่าง ๆ ได้ให้คำนิยามของเทคนิคเดลฟายไว้ต่าง ๆ กันซึ่งพอสรุปรวบรวมได้ดังนี้

ลินสโตน และ ทูรออฟ (Linstone and Turoff 1975 : 10-11)

กล่าวว่า เดลฟายนั้นเป็นวิธีการสำหรับสร้างขบวนการกลุ่ม สำหรับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยอมให้ไม่ว่าสมาชิกกลุ่มแต่ละคนหรือทั้งกลุ่มรวมกัน ในการที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ยุ่ยาก สลับซับซ้อน

อมารา (R. Amara 1975 : 6) กล่าวว่า โดยพื้นฐานแล้ว เดลฟายเป็นเทคนิคสำหรับ เก็บรวบรวมและถ่ายทอดการตัดสินใจของกลุ่มสมาชิกแต่ละคน เทคนิคนี้ประกอบด้วยลักษณะพื้นฐาน 3 ประการคือ การสอบถามตามรูปแบบที่กำหนดขึ้นควบคุมปฏิกริยาอันกลับของคำตอบที่ได้รับและ คำตอบที่จะไม่ปรากฏชื่อผู้ตอบแต่ละบุคคล

คาร์เวีย พี. แอนเดอร์สัน (Carvis B. Anderson 1975 : 121) ได้ให้ความหมาย เทคนิคเดลฟายไว้ว่า "คือ วิธีการระดมความคิดเห็นที่เห็นสอดคล้องกันของกลุ่มเพื่อการพัฒนาและปรับปรุง แก้ไข และหาความเชื่อมั่นในการทำนายเกี่ยวกับอนาคต"

อัลเฟรด รัสป์ จูเนียร์ (Alfred Rasp Jr. 1973 : 29) ได้ให้ความหมายของ เทคนิคเดลฟายว่า "เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาตัดสินใจมุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่จำกัดขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ หรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือที่ประชุม"

อเล็กซ์ เจ. ดูคานิส (Alex J. Ducanis 1970 : 154) ได้ให้ความหมายของ เทคนิคเดลฟายว่า เป็นการทำนายเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ที่จะเป็นไปได้ในอนาคตนี้มุ่งที่จะลด ผลกระทบหรืออิทธิพลจากบุคคลอื่นในกรณีที่ต้องมีการเผชิญหน้ากัน ขณะเดียวกันก็มีการลดผลกระทบ ทางด้านความคิดระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้วยกัน หรืออาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการรวบรวมเอาคำตอบที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเกี่ยวกับเรื่องที่เราจะศึกษาในขณะที่ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ไม่ได้เกี่ยวข้องก็จะถูกกำจัดลงด้วย

เทียนฉาย กิระนันท์ (2529 : 122) กล่าวว่า เทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคการ วิเคราะห์อีกแบบหนึ่งที่ได้รับการประดิษฐ์ และพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในการวิจัยอนาคตโดยเฉพาะ อาจเรียกได้ว่า DT เป็นวิธีการที่ใช้สำหรับกำหนดโครงสร้างของกระบวนการสื่อสารระหว่าง สมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้บรรลุผลในการพิจารณาปัญหาที่ซับซ้อนมาก ๆ ร่วมกันโดยเฉพาะปัญหาที่ เกี่ยวกับในอนาคตเช่นนี้ จะเป็นปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อนมากเกินกว่าที่คนใดคนหนึ่งจะสามารถ วิเคราะห์ได้ด้ถ้วนและรอบคอบ

สุวรรณา เพื่อรัตนพงศ์ (2528 : 24) ได้ให้ความหมายของเคลฟายไว้ว่า "เป็นกระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับอนาคตจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด"

ประสูตร ศรีประสาธน์ (2526 : 130) ได้ให้ความหมายของเคลฟายไว้ว่าเป็นกระบวนการที่เสาะหาความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มคน เกี่ยวกับความเป็นไปในอนาคตในเรื่องเกี่ยวกับเวลา ปริมาณ และ/หรือ สภาพการณ์ที่ต้องการให้เป็นทั้งนี้โดยใช้วิธีการเสาะหาความคิดเห็นด้วยการใช้แบบสอบถามแทนการเรียกประชุม

คุณลักษณะของเทคนิคเคลฟาย

เทคนิคเคลฟาย มีลักษณะดังนี้ (เกษม บุญอ่อน 2522 : 26-27)

1. เทคนิคนี้มุ่งเพื่อเสาะหาความคิดเห็นของกลุ่มด้วยแบบสอบถาม ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญจึงจำเป็นต้องตอบแบบสอบถาม ตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นในแต่ละตอน (Jury Pill 1971:58)
2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับเลือกให้มาร่วมในการวิจัย ไม่ต้องเผชิญหน้ากับผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ และไม่ทราบว่าใครเป็นผู้เชี่ยวชาญบ้างนอกจากผู้วิจัย ทั้งนี้เพื่อเป็นการขจัดอิทธิพลหรือผลกระทบของกลุ่มหรืออิทธิพลของลักษณะเด่นของผู้เชี่ยวชาญบางคนที่จะส่งผลต่อความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ
3. เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบแบบสอบถาม ด้วยความคิดเห็นที่กล้าแสดงออกอย่างละเอียดรอบคอบ และเพื่อให้คำตอบที่ได้รับมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันยิ่งขึ้น ผู้วิจัยแสดงความคิดเห็นที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องต้องกันในคำตอบแต่ละข้อ ของแบบสอบถามที่ตอบไปในครั้งก่อน และความคิดเห็นที่สอดคล้องต้องกันนี้จะแสดงในรูปสถิติ และผู้วิจัยจะจัดส่งให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนทราบ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญจะได้พิจารณาตัดสินใจว่าจะคงคำตอบเดิม หรือจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงคำตอบเดิมประการใดบ้าง ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงคำตอบเดิมนี ควรบอกเหตุผลให้ทราบด้วย ดังนั้นการตอบแบบสอบถามแต่ละครั้งของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนนั้น เขาจะทราบว่าความคิดเห็นของเขาเป็นอย่างไร ต่างกับคนอื่นหรือไม่ อย่างไร
4. ใช้สถิติวิเคราะห์การทำนายของกลุ่มทุก ๆ ครั้ง สถิติที่นำมาใช้ในการพิจารณาคำตอบจากแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ก็คือสถิติเกี่ยวกับการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง อันได้แก่ ฐานนิยม มัธยฐาน หรือ ค่าเฉลี่ย เพื่อแสดงตำแหน่งของความคิดเห็น สำหรับกรณีที่ จะพยายามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเวลา ปริมาณ หรือสภาพการณ์ในอนาคต มักใช้มัธยฐาน หรือ ฐานนิยมมากกว่า

กระบวนการวิจัยของเทคนิคเคลฟาย

กระบวนการของเทคนิคเคลฟาย เริ่มต้นด้วยการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่จะทำการวิจัย ซึ่งจะกล่าวถึงในตอนต่อไป (สมบูรณ์ ต้นยะ 2524:13)

กระบวนการที่สำคัญของการวิจัยตามเทคนิคเคลฟาย อยู่ที่การใช้ชุดของแบบสอบถาม (Questionnaire Series) เนื่องจากเทคนิคเคลฟายนี้เป็นกระบวนการวิจัยที่ใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นหลัก ดังนั้นเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้องแน่นอน จึงต้องมีการถามซ้ำกันหลายครั้ง โดยใช้ชุดของแบบสอบถามดังกล่าว โดยทั่วไปแล้วแบบสอบถามฉบับแรกจะกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญตอบคำถามกว้าง ๆ เกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการทราบ แบบถามฉบับต่อ ๆ มาแต่ละฉบับจะสร้างโดยการปรับปรุงจากแบบสอบถามฉบับก่อน กระบวนการนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อได้รับความเห็นที่สอดคล้องกัน หรือเมื่อได้ข้อมูลที่ใช้ได้เพียงพอแล้ว

แบบสอบถามฉบับแรกมักจะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end) ซึ่งให้ผู้ตอบ ตอบสนองในประเด็นกว้างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายของการถามแบบปลายเปิดนี้ เพื่อจะเก็บรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

รอบที่ 2 เป็นแบบถามที่พัฒนามาจากคำตอบในแบบสอบถามรอบแรก โดยการนำความคิดเห็นทั้งหมดที่ได้รับจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแบบสอบถามรอบแรก มาสร้างให้อยู่ในรูปประโยคหรือข้อความที่เกี่ยวกับปัญหาหรือหัวข้อที่ต้องการศึกษา ในแบบสอบถามรอบที่ 2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญอาจต้องลงมติจัดอันดับความสำคัญหรือให้เปอร์เซ็นต์ตามความสำคัญในแต่ละประโยค หรือข้อความ การตอบอาจจะอยู่ในรูปของการให้เปอร์เซ็นต์หรือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) หรือเป็นคะแนนก็ได้

รอบที่ 3 ผู้วิจัยจะพัฒนาแบบสอบถามรอบที่ 3 ขึ้นมาจากการวิเคราะห์คำตอบในแบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ประกอบไปด้วยประโยคหรือข้อความที่เหมือนกับในรอบที่ 2 แต่ได้มีการแสดงถึงค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อความ รวมถึงตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญคนนั้น ๆ ตอบในแบบสอบถามรอบที่ 2 ส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญคนนั้นได้ตอบกลับมาอีกครั้งหนึ่ง

แบบสอบถามในรอบนี้จะแสดงให้เห็นว่า คำตอบเดิมในรอบที่ 2 ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนเป็นอย่างไร มีความแตกต่างไปจากค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยควอไทล์ของคำตอบทั้งหมดอย่างไร พร้อมกับให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่า มีความเห็นด้วยกับตำแหน่งที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องต้องกันหรือไม่ โดยการทบทวนและพิจารณาคำตอบและทบทวนคำตอบของเขาเองอีกครั้ง ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงคำตอบของเขาใหม่ หรือจะยังคงยืนยันในคำตอบเดิมของตนเองก็ได้ ในกรณีที่คำตอบของผู้เชี่ยวชาญคนใดตกอยู่สูงหรือต่ำกว่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ก็จะได้มีการขอร้องให้แสดงเหตุผลในการตอบด้วย

ตามปกติเทคนิคเคลฟายนี้จะใช้แบบสอบถาม 4 รอบด้วยกัน แต่ในบางกรณีอาจจะใช้แบบสอบถามเพียง 2-3 รอบเท่านั้น เพราะอาจไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมากในคำตอบของผู้เชี่ยวชาญหรือค่านิสัยระหว่างควอลิตี้แคบมาก เมื่อเป็นเช่นนี้กระบวนการวิจัยก็สามารถยุติได้แล้ว ดังนั้นจึงมักจะตัดการส่งแบบสอบถามในรอบที่ 4 แล้วใช้ผลที่ได้ในรอบที่ 3 นิจารณาเสนอผลการวิจัย (Rasp Jr. 1973:31)

นอกจากนี้ จุมพล พุทธิภทรชวิน กล่าวว่า จำนวนรอบและผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้ในการวิจัยนั้นขึ้นอยู่กับความสลับซับซ้อนของเรื่องที่ศึกษา ความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญ และความเป็นเอกพันธ์ของคำตอบของผู้เชี่ยวชาญเป็นประเด็นสำคัญ จึงทำให้ไม่สามารถกำหนดจำนวนรอบที่แน่นอนตายตัวลงไปได้ (จุมพล พุทธิภทรชวิน 2529 อ้างถึงใน ศรีรัตน จันทรส์มวงศ์ 2530:62)

ปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพของเทคนิคเคลฟาย

1. เวลา ผู้วิจัยควรมีเวลามากเพียงพอประมาณ 2 เดือนจึงจะเสร็จสิ้นกระบวนการหรืออาจจะใช้เวลาช้าหรือเร็วกว่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะส่งแบบสอบถามแต่ละรอบคืนมาช้าหรือเร็วเพียงใด
2. ผู้เชี่ยวชาญ ในการเลือกสรรผู้เชี่ยวชาญควรมุ่งถึง
 - ก. ความสามารถของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกผู้มีความรู้ความสามารถเห็นเลิศในสาขานั้น ๆ อย่างแท้จริง ไม่ควรเลือกโดยอาศัยความคุ้นเคยหรือติดต่อกันง่าย
 - ข. ความร่วมมือของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญควรเลือกผู้ที่มีความเต็มใจ ตั้งใจ และมีน้ำใจในการให้ความร่วมมือกับงานวิจัยโดยตลอด รวมทั้งยินยอมสละเวลาอีกด้วย
 - ค. จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกให้มีจำนวนมากเพียงพอเพื่อจะได้ความคิดเห็นใหม่ ๆ และได้คำตอบที่มีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปไม่มีข้อจำกัดตายตัวว่าควรมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญกี่คน นักวิจัยบางคนให้ความเห็นว่าผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ถึง 10 คน , 10 ถึง 15 คน ในกลุ่มเดียวกันก็มากพอแล้ว ส่วนโทมัส ที แมคมิลแลน (Thomas T. Macmillan 1971) ได้เสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยแบบเคลฟายว่า ควรมีจำนวนเท่าไรจึงจะเหมาะสมในการประชุมประจำปี สมาคมโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Junior Colleagues Association) เมื่อปี 2514 พบว่า หากมีจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อน (error) จึงมีน้อยมากและไม่มีแตกต่างกันระหว่างคำตอบในการตอบคำถามซ้ำในรอบที่ 2 กับรอบที่ 3 ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 1 แสดงการลดลงของความคลาดเคลื่อนของจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ

จำนวนผู้เข้าร่วม	ช่วงของความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
1-5	1.02-0.70	0.50
5-9	0.70-0.58	0.12
9-13	0.58-0.54	0.04
13-17	0.54-0.50	0.04
17-21	0.50-0.48	0.02
21-25	0.48-0.46	0.02
25-29	0.46-0.44	0.02

(Thomas T. Macmillan 2514 อ้างจาก ภัทรภา สรรพศรี 2525 : 27)

นอกจากนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าร่วม ยังมีปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อถือได้ของคำตอบ คือ การอุทิศตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม หากผู้ตอบเห็นความสำคัญและอุทิศตัวต่อการตอบอย่างแท้จริงแล้วข้อมูลที่ได้นำเชื่อถือ และตรงกับความเป็นจริงมากขึ้น ตรงกันข้าม หากผู้ตอบไม่เห็นความสำคัญ และตอบเพียงจะให้เสร็จไปเท่านั้นแล้ว โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดก็จะมีมากยิ่งขึ้น

3. แบบสอบถาม ควรเขียนให้ชัดเจน สละสลวยง่ายแก่การอ่านและเข้าใจ นอกจากนี้การเว้นระยะในการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เข้าร่วมแต่ละรอบไม่ควรให้ห่างนานเกินไป เพราะอาจมีผลให้ผู้ตอบลืมหาคำตอบที่เลือกหรือตอบในรอบที่ผ่านมาได้

4. ผู้ทำการวิจัย ผู้ทำการวิจัยต้องมีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาคำตอบและให้ความสำคัญในการตอบที่ได้รับอย่างเสมอกันทุกข้อ โดยไม่มีความลำเอียงแม้ว่าในเรื่องนั้น ๆ จะมีบางคนไม่ตอบก็ตาม ทั้งยังควรมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างดีในการดำเนินงานตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยแบบเดลฟายด้วย (สุวรรณ ธีรรัตน์พงศ์ 2525 : 25-26)

ประเภทของการวิจัยที่ใช้เทคนิคเดลฟาย

โรเบิร์ต ซี จัดด์ (Robert C. Judd 1971:156) ได้กล่าวว่าถึงการศึกษาประเภทที่จะใช้เทคนิคเดลฟายว่า เมื่อใดก็ตามที่ต้องการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือที่ใดก็ตามที่เห็นว่าความสอดคล้องต่อเนื่องกันระหว่างเป้าหมาย (Goal) และวัตถุประสงค์ (Objective) เป็นสิ่งที่มีความสำคัญแล้ว เมื่อนั้นควรใช้เทคนิคเดลฟาย และในด้านการศึกษานั้นเทคนิคเดลฟายยังอาจใช้ประโยชน์ในการหาค่านิยมที่สอดคล้องต้องกันและการประเมินผลสิ่งใด ๆ

ริชาร์ด และคาเรน (Richard and Karen 1974:97-112) ได้แบ่งการวิจัยที่ใช้เทคนิคเคลฟายเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. การวิจัยเพื่อคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
2. การตรวจสอบกลวิธีในการปฏิบัติ (strategh probe) ในการวิจัยที่มุ่งหวังผล เช่นนี้ แบบสอบถามจะต้องเป็นแบบที่มีข้อเสนอมให้เลือกหลาย ๆ ทาง ตลอดจนแนวทางที่จะให้โครงการนั้นประสบผลสำเร็จได้ โดยพิจารณาจากประสิทธิภาพของโครงการ ค่าใช้จ่าย และความเป็นไปได้ เป็นต้น แบบสอบถามประเภทนี้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงผลในการตอบ
3. การตรวจสอบความนิยม (preference probe) ในกรณีนี้ผู้วิจัยจะต้องพยายามตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในสิ่งที่เห็นว่าควรจะเป็นมากกว่าสิ่งที่จะเป็นจริง ๆ
4. การรับรู้สภาพที่เป็นอยู่การศึกษาประเภทนี้ได้แก่ การศึกษาบทบาทที่แตกต่างกันของศึกษานิเทศก์ในทัศนะของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวนี้จะสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการจัดฝึกอบรมศึกษานิเทศก์

ลักษณะเด่นและลักษณะค้อยของเทคนิคเคลฟาย

กระบวนการวิจัยทุกชนิดย่อมมีจุดเด่นและจุดอ่อนอยู่เสมอ การวิจัยแบบเคลฟายก็เหมือนกับกระบวนการวิจัยแบบต่าง ๆ ซึ่งย่อมมีลักษณะเด่นและค้อยอยู่ในตัวเองเช่นกัน เพื่อจะได้เลือกใช้กระบวนการวิจัยได้เหมาะสมกับประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษาโดยให้มีข้อบกพร่องน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

ลักษณะเด่นของเทคนิคเคลฟาย มีดังนี้

1. เป็นเทคนิคการวิจัยและเป็นเทคนิคในการแลกเปลี่ยนการศึกษาความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญทางตรงโดยที่เขาไม่รู้ตัว เพราะตามกระบวนการของเทคนิควิธี จะช่วยผสมผสานความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญไปด้วย (จุมพล นุภักทรชิวิน, เทปคลับ อ้างถึงใน ศรีวิรัตน์ จันทรสมวงศ์ 2530:64)
2. การตอบแบบสอบถามมีหลายรอบ ผู้เชี่ยวชาญจึงมีโอกาสกลั่นกรองคำตอบอย่างละเอียดรอบคอบ ทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือได้สูง
3. เป็นเทคนิคที่สามารถรับข้อมูลจากคนจำนวนมาก โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องสถานภูมิศาสตร์และช่วงเวลา มีกลไกการดำเนินงานง่าย เป็นการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญได้อย่างรวดเร็ว ประหยัดทั้งเวลา ค่าใช้จ่าย และได้คำตอบที่ดีมีคุณค่ามากกว่าการจัดประชุม คำตอบหรือความคิดเห็นที่ได้รับจากการใช้เทคนิคเคลฟาย จะเป็นความคิดเห็นของผู้ตอบอย่างแท้จริง เป็นคำตอบที่เป็นอิสระ มีอิทธิพลจากบุคคลภายนอกหรือเสียงส่วนใหญ่เพียงน้อย เพราะผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนไม่ทราบว่ามีผู้ใดบ้างที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ไม่ได้เผชิญหน้ากันและไม่ทราบว่ามีผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ มีความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามอย่างไร ทุกคนจึงมีโอกาสแสดงความเห็น

และรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ได้เท่าเทียมกัน

ลักษณะค้อยของเทคนิคเคลฟาย มีดังนี้

1. ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดกรอบให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ ซึ่งนอกจากจะขัดกับข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัยอนาคตที่ว่า พยายามจะหาทางเลือกของแนวโน้มทุก ๆ ทางที่เป็นไปได้ แล้วยังเป็น การจำกัดกรอบความคิดของผู้เชี่ยวชาญ เป็นการปิดบังอำนาจและละเลยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัยเองอย่างจงใจ หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้แนวความคิดที่ได้ถูกจำกัดอยู่ในกรอบ ไม่ครอบคลุมเรื่องที่จะวิจัยเท่าที่ควร (จุมพล นุสภักดิ์ชวิน, เทปตลับ อ้างถึงใน ศรีรัตน จันทรสมวงค์ 2530:64)

2. การคัดเลือกและเกณฑ์การพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญ ถ้าไม่เหมาะสมค้อยจะทำให้ ได้ผู้ที่ไม่มีความรู้หรือเชี่ยวชาญในเรื่องที่ต้องการความคิดเห็นอย่างแท้จริง สำหรับกรณีนี้ ชนิดา รัชกุลเมือง (2528:97) ได้กล่าวว่า อย่างน้อยที่สุดผู้วิจัยจะต้องคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีลักษณะครบ 3 ประการ คือ เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ ความเต็มใจ และ เห็นความสำคัญของวิจัย เพราะ หากแม้เป็นผู้รอบรู้ในปัญหาที่ศึกษา แต่อาจไม่มีเวลาตอบแบบสอบถามทั้ง 3 รอบ หรือไม่เห็นความสำคัญของการวิจัย ก็อาจทำให้ผลการวิจัยขาดความน่าเชื่อถือได้ และถ้าเป็นการวิจัยเพื่อวางแผน หรือนโยบาย ควรคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงเข้าร่วมการวิจัยด้วย

3. การที่มีการตอบแบบสอบถามซ้ำหลายรอบเพื่อให้เกิดความเที่ยงของคำตอบตาม กระบวนการของเทคนิคเคลฟายนั้น อาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความเบื่อหน่ายหรือเกิดความรู้สึกว่า ถูกรบกวนมากเกินไป อาจไม่ร่วมมือตอบแบบสอบถามรอบต่อไป

4. ถ้าลักษณะของการวิจัยแบบเทคนิคเคลฟายนั้น มุ่งทำนายเหตุการณ์อนาคตคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ อาจจะเป็นการแสดงความหวังหรืออคติของผู้ตอบเกี่ยวกับประเด็นนั้น ๆ มากกว่าการทำนายความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ในอนาคต ซึ่งสิ่งนี้ผู้วิจัยควรหาทางป้องกันด้วย

5. มีคำถามหลายคำถามที่ยังตอบไม่ได้ เช่น จะใช้อะไรเป็นข้อมูลที่จะทำให้เกิดทราบความ อคติของผู้เชี่ยวชาญอย่างมีระบบ หรือจะอนุญาตให้ผู้เชี่ยวชาญไม่ตอบคำถามที่ตนเห็นว่าไม่มีความ เกี่ยวข้องหรือไม่ และการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ต่างสาขาวิชา จะทำอย่างไรจึงนำมาผสม กันให้ได้ดีที่สุด (ศิริชัย ศิริกาษะ 2525:35)

นอกจากนี้ Linstone (1975:573-580) ได้กล่าวเกี่ยวกับข้อบกพร่องของการใช้ เคลฟาย ได้พอสรุปได้ว่า ข้อบกพร่องต่าง ๆ ย่อมเกิดขึ้นได้ไม่มากนักน้อย ไม่ว่าจะเลือกวิธีการ สื่อสารเพื่อที่จะนำไปใช้ในการเข้าถึงปัญหาอย่างไรก็ตาม แต่ว่าวิธีการของเทคนิคเคลฟายถ้าได้ จัดกระทำอย่างถูกต้องแล้วจะเป็นผลทำให้กระบวนการสื่อสาร และโครงสร้างของการสื่อสารมี ความแน่นชัด ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจะเห็นได้อย่างชัดเจน ได้ดีกว่าสื่อสารที่เกิดขึ้นภายในโครงสร้าง ที่ไม่มีรูปแบบอย่างแน่นชัด จึงเป็นข้อดีของเคลฟายที่สามารถระบุข้อเสียหรือข้อจำกัดของวิธีการได้ อย่างชัดเจน และถึงแม้ว่าจะอ่อนข้อเคลฟายยังไม่สามารถแก้ได้ทั้งหมด แต่ผู้ที่จะนำเทคนิคนี้ ไปใช้ควรจะต้องรู้ถึงผลกระทบ หรือ ข้อเสียที่มีผลต่อวิธีการศึกษา และต้องพยายามจำกัดข้อเสีย

ให้มีน้อยที่สุด รวมทั้งต้องเข้าใจถึงปรัชญาของวิธีการ และขอบเขตของความเที่ยงตรงในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร และต้องชี้แจงขอบเขตต่างๆ ให้แก่ผู้เข้าร่วมการทดลองได้ทราบ และเข้าใจถึงวิธีปฏิบัติของระเบียบวิธีศึกษาด้วย

แนวโน้มของตำราในปัจจุบันและอนาคต

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2529:152) จากหนังสือการบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาได้เขียนเกี่ยวกับ การเขียนการออกแบบ และการใช้ตำราปัจจุบันมีแนวโน้มเป็นไปดังนี้

1. ไม่เชื่อหรือถือเอาตำราเล่มเดียวเป็นสาระอีกต่อไป แต่มีแนวโน้มที่จะใช้ตำราเล่มหนึ่งเป็นหลัก แล้วใช้ตำราเล่มอื่น ๆ หลาย ๆ เล่ม รวมทั้งจุลสาร วารสาร และโสตทัศนวัสดุ ร่วมกับตำราเล่มนั้น
2. ตำราชั้นสูง ในรูปของตำราปกอ่อนหรือปกแข็ง มีปรากฏมากขึ้นทุกขณะ
3. ต้องการให้มีแนวการเขียนและผลิตตำราใหม่ โดยเฉพาะแนวโน้มทางการเขียนเนื้อหาและวิธีการที่จะใช้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้รับกับสภาพของการปฏิรูปหลักสูตร วิธีสอนและโครงสร้างทางการศึกษา อย่างเช่น ในมหาวิทยาลัยเปิด เป็นต้น
4. ระบบการพิมพ์ชนิดดีและสมัยใหม่ขึ้น
5. ตำราที่พิมพ์ขึ้น มักมีวัสดุประกอบอย่างอื่นติดตามตำรานั้นมาด้วย เช่น ภาพยนตร์ ฟิล์มสตริป แผ่นเสียง แบบฝึกหัด บทเรียนโปรแกรม หุ่นจำลอง แผนภูมิ ฯลฯ เพื่อทำให้ผู้อ่านได้รับมโนคติที่จะเรียนเป็นอย่างดี และทำให้การถ่ายทอดความรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
6. มีการเน้นความสำคัญของการเขียนตำราให้เสนอเรื่องราวและจัดระเบียบในเนื้อหาตามวิธีสอนแบบสืบสวน หรือแบบถือเอาปัญหาเป็นที่ตั้ง แทนที่จะจัดระเบียบ และเสนอในลักษณะการบอกเล่าหรือนำเอาสิ่งที่ผู้รู้มาบอกมากขึ้น
7. มีการผลิตตำราสำหรับนักศึกษาที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน
8. มุลนิธิและรัฐบาลอื่นมีมาสนับสนุนในการจัดทำ การตรวจสอบความถูกต้อง และการเรียบเรียง
9. ผู้เขียนตำราที่มีชื่อเสียงระดับชาติ ซึ่งอาจไม่ใช่ครูอาจารย์ หันมาเขียนและทดลองตำราร่วมกับครูอาจารย์ที่สอนอยู่กันมากขึ้น

ประหยัด จีระวรรณ (2528:302) ได้เขียนไว้ในหนังสือหลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีทางการศึกษา ว่าในอนาคตตำราจะมีการเปลี่ยนแปลง คือจะมีการปรับปรุงรูปแบบและเนื้อหาที่ดึงดูดความสนใจโดยลักษณะของแบบ สี่ ภาพประกอบการพิมพ์ และความสะดวกในการอ่าน นอกจากนี้จะมีการพัฒนาลักษณะการตั้งคำถามนำการทบทวนแนวการเขียน และลักษณะแปลก ๆ ที่จะให้ประสบการณ์และความสามารถตามระดับผู้เรียนโดยเฉพาะและส่งเสริมการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มต่างๆ

ในคอลัมน์ "ธุรกิจหนังสือในภาวะเศรษฐกิจ" วารสารถนนหนังสือฉบับเดือนมิถุนายน 2528 ได้พูดถึงธุรกิจหนังสือในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันว่าในอนาคตหากโครงการตั้งมหาวิทยาลัยตามหัวเมืองทั่วประเทศ จะเริ่มทยอยสร้างในปิงปประมาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) รวม 5 จังหวัด บรรลุตลาดหนังสือนอกเขตบุคคลในต่างจังหวัดก็จะแผ่ขยายออกไปอีกกว้างขวางแน่นอน เพราะนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นกลุ่มผู้ซื้อที่สำคัญ และตลาดหนังสือจะเปิดจุดขายในห้างสรรพสินค้าที่มีแผนกหนังสือมีแนวโน้มดีขึ้น

อนุ อภาภิรม (2528:73-75) ได้พูดถึงแนวโน้มหนังสือในอนาคตว่า จะมีเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ ตลาดหนังสือยังขยายตัวอยู่เรื่อยๆ การที่สำนักพิมพ์บ่นกันว่าขายหนังสือได้น้อยนั้น เนื่องจากมีผู้ผลิตหนังสือกันมากขึ้น เช่น พวกนิตยสารต่าง ๆ ผลิตรายวันตลาด แต่การขยายตัวของผู้อ่านนั้นยังขยายตัวน้อยอยู่ ตลาดทั่วไปนั้น หนังสือประเภทแปลยังคงครองตลาดอยู่โดยเฉพาะหนังสือแปลประเภทการแนะนำการปฏิบัติตัว เช่น การทำงานให้ประสบผลสำเร็จ เทคนิคการนอนชีวิตคู่ และหนังสือประเภทคู่มือการเสริมสร้างและแก้ปัญหาชีวิต ตลอดจนหนังสือแปลประเภทธุรกิจต่าง ๆ ส่วนหนังสือดี ๆ ที่แต่งโดยคนไทยแท้ ๆ ยังมีน้อย เนื่องจากการแต่งหนังสือดี ๆ แต่ละเล่มนั้นต้องใช้เวลาและค่าลิขสิทธิ์ที่ได้ก็ยังคงต่ำอยู่ คนที่มีความรู้จึงหันมานิยมแปลมากกว่า

อุไรวรรณ กรวิฑาศิลป์ (2528:75-77) ได้กล่าวว่า ศูนย์หนังสือจุฬาฯ มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการเผยแพร่วิชาการให้กว้างขวาง ให้คนรักการอ่าน จึงเน้นคุณภาพการบริการให้แก่ นิสิต อาจารย์จุฬาฯ และบุคคลทั่วไปให้มีประสิทธิภาพที่ดีที่สุด ราคาที่จำหน่ายก็พยายามให้ถูกที่สุด เพื่อให้อยู่ได้ทั้งผู้ซื้อ ผู้เขียน และผู้พิมพ์ศูนย์หนังสือจุฬาฯ มีหนังสือทุกประเภท แต่เน้นหนังสือวิชาการและเทคโนโลยีทุกสาขาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งรวมทั้งสั่งซื้อหนังสือตำราจากต่างประเทศทั่วโลก สถิติการจำหน่ายมียอดสูงขึ้นทุกปีประมาณปีละ 15-20 % ซึ่งอาจจะเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีค่อนข้างมีเสถียรภาพ มีการประดิษฐ์คิดค้นใหม่ ๆ อย่างไม่หยุดนิ่ง หนังสือวิชาการก็ต้องติดตามให้ทันด้วย การจำหน่ายหนังสือของศูนย์หนังสือจุฬาฯ จึงไม่รวบรวบตามภาวะเศรษฐกิจอย่างร้านหนังสือทั่ว ๆ ไป และศูนย์หนังสือจุฬาฯ ยังรักษาเอกภาพในการเป็นศูนย์รวมทางวิชาการอย่างแท้จริง หนังสือวิชาการประเภทหายาก มีส่วนลดน้อย ร้านค้าก็ไม่นิยมรับจำหน่ายหนังสือดี ๆ ที่ส่วนราชการผลิตขึ้นมาแต่ไม่สามารถปรับเข้ากับกลไกธุรกิจหนังสือได้ ศูนย์หนังสือจุฬาฯ ก็ยังคงรับไว้เผยแพร่ นอกจากนี้คุณอุไรวรรณยังให้ความเห็นด้านสื่อความรู้ประเภทอื่น ๆ ไว้ว่า " ถึงแม้ว่าวิทยุ โทรทัศน์ วีดีโอ และคอมพิวเตอร์ กำลังมีบทบาทต่อสังคมไทยในปัจจุบันก็ตาม แต่ก็เชื่อว่าสื่อเหล่านี้ยังไม่กระทบกระเทือนต่อธุรกิจหนังสือมากนัก เพียงแต่มาแย่งเวลาการอ่านหนังสือของประชาชนไปเท่านั้นและคิดว่าสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถจะแทนที่หนังสือได้ " "ปัจจุบันบ้านเรา มีคนรู้หนังสือมากขึ้น คนอ่านก็ยอมมากขึ้นเป็นธรรมดา ดังนั้นการขยายตัวของตลาดหนังสือทั้งด้านการผลิตและการจัดจำหน่ายก็ขยายตัวกว้างขวางขึ้นทั้งในกรุงเทพ และต่างจังหวัด เช่น เชียงใหม่มหาสารคาม และสงขลา "

ศักดิ์ศิริพันธ์ (2528 : 78) กล่าวถึงสถานภาพและแนวโน้มของอุตสาหกรรมการพิมพ์ในประเทศไทย ว่า

... อุตสาหกรรมการพิมพ์ในประเทศไทยได้มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและสม่ำเสมอควบคู่ไปกับการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านอื่น ๆ ของประเทศ มีการพัฒนาอุตสาหกรรมขึ้นเท่าใดย่อมหมายถึงมีความต้องการสิ่งพิมพ์มากขึ้นเท่านั้น เพราะการพิมพ์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการผลิตหนังสือเพื่อใช้ในการศึกษาเล่าเรียน ประชากรของประเทศไทยมีเพิ่มขึ้น ย่อมต้องการหนังสือมากขึ้น...

จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้ตำราได้วิวัฒนาการและพัฒนาไปอย่างมาก ทั้งนี้เพราะได้นำวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการผลิตตำรา ดังจะเห็นได้จากความก้าวหน้าของระบบการพิมพ์ที่เปลี่ยนจากระบบเลสเตอร์เพรส(ตัวเรียงตะกั่ว)มาเป็นระบบออฟเซต หรือเครื่องพิมพ์ด้วยแสง หรือการพิมพ์ด้วยระบบการพิมพ์แบบตั้งโต๊ะ (Desktop publishing) ซึ่งนำไมโครคอมพิวเตอร์สำหรับตัวอักษรและภาพลายเส้น ซึ่งแสดงให้เห็นได้บนจอของเครื่องโมนิเตอร์ มีโปรแกรมซอฟต์แวร์ช่วยควบคุมการจัดหน้า ใช้สแกนเนอร์ขนาดกระเป๋าทัวช่วยสแกนภาพถ่ายต้นฉบับขาวดำใช้แทนพิมพ์ที่มีลักษณะการทำงานเหมือนเครื่องถ่ายภาพเอกสาร และพิมพ์ภาพลงบนกระดาษธรรมดาด้วยความเร็วสูงมาก ต้นทุนการผลิตถูก นับว่าเป็นอนาคตใหม่ที่สดใสของวงการพิมพ์สิ่งพิมพ์ (ศักดิ์ศิริพันธ์ 2530 : 30)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้มี โครงการปรับปรุงและขยายงานสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2532 ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2532 : 1-10)

สำนักพิมพ์จุฬาฯ ได้ดำเนินการมาแล้วเป็นเวลา 10 ปี ในช่วงเวลาดังกล่าวได้พิมพ์ตำราเป็นจำนวนทั้งสิ้น 153 เล่ม และมีตำราที่พิมพ์ซ้ำอีก 36 เล่ม การดำเนินงานของสำนักพิมพ์จุฬาฯ จัดได้ว่าสนองนโยบายของจุฬาฯ ที่จะให้มีตำราคุณภาพดีสามารถลดความขาดแคลนของตำราในระดับอุดมศึกษาได้ถึงระดับหนึ่ง คุณภาพของตำราที่สำนักพิมพ์จุฬาฯ จัดพิมพ์อยู่ในระดับเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในวงการอุดมศึกษา และจัดได้ว่า เป็นตำราที่มีมาตรฐานด้านคุณภาพสูงเมื่อเปรียบเทียบกับตำราที่จัดพิมพ์โดยองค์การลักษณะเดียวกัน

การดำเนินงานและขอบเขตภารกิจของสำนักพิมพ์จุฬาฯยังคงรูปในลักษณะเดิมที่ยึดปฏิบัติตั้งแต่แรกตั้งพร้อม ๆ กันนี้ มหาวิทยาลัยก็มีโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวพันกับการจัดพิมพ์ตำราและเอกสารทางวิชาการและการเผยแพร่ในจำนวนมากขึ้น โดยมีหน่วยงานและหรือคณะกรรมการรับผิดชอบดำเนินงานแตกต่างกันไปทำให้ขาดเอกภาพของการส่งเสริมในด้านนี้ ซึ่งหากการขาดเอกภาพนี้มีมากขึ้นอันเนื่องมาจากการมีโครงการต่าง ๆ ในด้านนี้เพิ่มขึ้นอีก เพื่อสนองนโยบายใหม่ของมหาวิทยาลัย ก็จะทำให้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ไม่สูงส่งหรือเป็นกลุ่มก้อนที่มีความเด่นชัด ทั้งในสายตา

ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยและในสายตาคณนอกมหาวิทยาลัยลดประโยชน์ที่มหาวิทยาลัยพึงได้รับจากการใช้ทรัพยากรจำนวนดังกล่าว

ขณะเดียวกัน สำนักพิมพ์จุฬาฯ แม้มีความปรารถนาจะปรับปรุงรูปเล่มของตำรา ตลอดจนลักษณะของการนำเสนอทั้งในด้านศิลป์ (artwork) และในด้านภาษา ก็ไม่สามารถทำได้เนื่องจากขาดแคลนทรัพยากร เพราะเป็นหน่วยงานที่เล็ก มีบุคลากรเพียง 4 คน (ไม่รวมผู้จัดการ) และพิมพ์ตำราประมาณ 20 เล่มต่อปี ประการหนึ่ง แต่สาเหตุที่สำคัญกว่าก็คือ ปริมาณที่จะดำเนินการเพิ่มเติมในส่วนนี้จะน้อยไป ไม่คุ้มกับการจัดหาทรัพยากรทางด้านนี้ ซึ่งต้องจ้างมาด้วยเงินเดือนสูงขาดโอกาสของการได้ประโยชน์จากการประหยัดจากขนาด (economies of scale)

ดังนั้น เพื่อให้เกิดเอกภาพของการส่งเสริมการมีตำราและเอกสารทางวิชาการของมหาวิทยาลัยและประโยชน์ที่พึงได้จากการมีเอกภาพนี้ กับเพื่อให้สำนักพิมพ์ได้มีโอกาสปรับปรุงคุณภาพของการจัดพิมพ์และได้รับประโยชน์จากการประหยัดขนาดในทศวรรษที่สองของการดำเนินงาน สำนักพิมพ์จุฬาฯ จึงเสนอโครงการปรับปรุงและขยายงานโดยยึดมั่นอยู่ในจุดหมายต่อไปนี้

1. การส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ
2. การเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอน
3. การเพิ่มบูรณาการทางวิชาการในมหาวิทยาลัย
4. การเสริมสร้างความรู้ของชุมชน

ขอบเขตของการขยายงาน

นอกเหนือจากงานจัดพิมพ์ที่ดำเนินการประจำอยู่ในปัจจุบัน (รับผิดชอบการจัดพิมพ์ตำราที่อาจารย์เสนอสำนักพิมพ์โดยตรง และที่คณะเป็นผู้เสนอแทน เป็นหลัก) สำนักพิมพ์จุฬาฯ เสนอ งาน/โครงการใหม่ต่อไปนี้

1. โครงการตำราที่เป็นเลิศทางวิชาการ

ตำราที่เป็นเลิศทางวิชาการ คือ ตำราที่มีเนื้อหาอิงการสังเคราะห์ผลงานวิจัยเป็นหลัก (research-based) โดยผ่านการค้นคว้าทางวิชาการอย่างลึกซึ้ง กว้างขวาง จริงจัง จนบังเกิดข้อคิด ข้อเสนอ ข้อค้นพบใหม่ ๆ ในทางวิชาการ และทางปฏิบัติแก่วงการความรู้และสังคม เนื้อหาสาระในหนังสือลักษณะนี้ จะเป็นสาระที่ท้าทาย หรือเป็นประเด็นแห่งการถกเถียงทางวิชาการทั้งในแง่องค์ความรู้ใหม่ หรือ แนวปฏิบัติใหม่

ตำราลักษณะนี้จะจัดพิมพ์ในชุด monograph ตาม 3 สาขาวิชาหลัก ตำราที่ได้รับการจัดพิมพ์จะผ่านการตรวจสอบคุณภาพตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการของสำนักพิมพ์ ผู้เขียน จะได้รับการเชื้อชวนในลักษณะกำหนด (Commissioned) ให้เขียน หรือผู้เขียนริเริ่มเอง

ตำราลักษณะนี้จะได้รับค่าตอบแทนพิเศษเป็นเงินก้อน นอกเหนือจากค่าลิขสิทธิ์ที่พึงจะได้รับตามหลักเกณฑ์ปกติของสำนักพิมพ์จุฬาฯ

2. โครงการหนังสือที่ทรงคุณค่าและหายาก

เป็นโครงการที่มีอยู่แล้วค่า เน้นการโดยคณะกรรมการพิเศษที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง หนังสือประเภทนี้คือ หนังสือแบบหนังสือค้นคว้าหรือหนังสืออ้างอิง (source book) ซึ่งรวบรวมผลงานที่มีคุณค่าหรือข้อคิดดั้งเดิมของผู้มีชื่อเสียงในอดีตในด้านต่าง ๆ ที่กำหนดเป็นแนวเรื่อง (theme) ของหนังสือ อันเป็นข้อเขียนที่หายากและเป็นที่ยุติกันในปัจจุบัน โดยการรวบรวมงานเขียนในลักษณะนี้ จักต้องเป็นการวิจัยในเรื่องนั้น ๆ เป็นการเฉพาะ และเมื่อได้รับการจัดพิมพ์ใหม่จะเปิดโอกาสให้ผู้สนใจและนิสิตได้อ่านและเรียนรู้จากผลงานดังกล่าว หนังสือลักษณะนี้จะมีคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาสรรหาเพื่อเสนอให้สำนักพิมพ์จัดพิมพ์ค่า เน้นการ

ค่าตอบแทนสำหรับผู้สร้างหนังสือลักษณะนี้ ตลอดจนวิธีการพิมพ์ จะกำหนดเป็นกรณี ๆ ไป

3. โครงการตำราภาษาอังกฤษ

ตำราภาษาอังกฤษ คือ ตำราที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาวิชาการ เพื่อวงการวิชาการนานาชาติ โดยอาจเป็นตำราที่เขียนเกี่ยวกับประเทศไทย ที่มีคุณค่าทางวิชาการเพียงพอที่จะเผยแพร่ในระดับโลก หรือเป็นตำราในชุดตำราที่เลิศทางวิชาการที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ ที่อยู่ในระดับเผยแพร่ในวงการวิชาการนานาชาติได้

สำนักพิมพ์จะจัดพิมพ์ต่อเมื่อตำราเล่มนั้น ๆ มีขนาดตลาดใหญ่พอที่จะทำให้การจัดพิมพ์คุ้มค่าในแง่ของค่าใช้จ่ายการจัดพิมพ์ และหรือในแง่ของเกียรติภูมิของมหาวิทยาลัยและของประเทศ

4. โครงการตำราเรียนพื้นฐานและตำราหลัก

ตำราพื้นฐาน เป็นตำราเรียนที่ใช้ในรายวิชาบังคับที่คณะในมหาวิทยาลัยเปิดสอน ส่วนตำราหลักเป็นตำราที่น่าเสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประเทศไทย ตำราลักษณะนี้จะดำเนินการผ่านคณะวิชา โดยสำนักพิมพ์จะมีคณะกรรมการที่ประสานงานเพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์ตำราลักษณะนี้ และเมื่อมีการจัดพิมพ์เสร็จ สำนักพิมพ์ก็จะดำเนินการจัดพิมพ์ทันที ผู้เขียนจะได้รับค่าตอบแทนพิเศษ นอกเหนือจากการได้รับค่าลิขสิทธิ์ที่พึงได้รับจากสำนักพิมพ์

5. โครงการเอกสารคำสอน

เอกสารคำสอน เป็นตำราเรียนที่อยู่ในขั้นลักษณะทดลองใช้เพื่อช่วยให้นิสิตนักศึกษาได้มีเอกสารช่วยการเรียน แต่ยังไม่อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์เพียงพอที่จะพิมพ์เผยแพร่ในลักษณะตำราเรียนได้ ซึ่งจะพิมพ์จำนวนไม่มากนัก และด้วยวิธีพิมพ์แบบประหยัด เพื่อช่วยให้อาจารย์ได้มีโอกาสปรับปรุงเอกสารคำสอนได้เรื่อย ๆ เพื่อให้กลายเป็นตำราเรียนที่ดีในเวลาต่อมา และเพื่อช่วยให้สามารถขายได้หมดเร็วขึ้นในเวลาอันสมควร

ราคาขายจะต่ำที่สุดเท่าที่สามารถได้คืนต้นทุนการพิมพ์ การจัดจำหน่าย และค่าลิขสิทธิ์จำนวนหนึ่ง (ต่ำกว่าปกติ) สำหรับผู้เรียบเรียง

6. โครงการชุดรายงานวิจัย

รายงานวิจัย เป็นเอกสารวิจัยที่เป็นผลของการทำวิจัยในเรื่องหนึ่งประเด็นหนึ่งเป็นการเฉพาะ ที่มีคุณค่าต่อวงการวิชาการ และต่อสังคมและสมควรได้รับการจัดพิมพ์เผยแพร่ในวงที่กว้าง

ขวางยิ่งขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาการ ต่อสังคม และต่อมหาวิทยาลัย การจัดพิมพ์ จะร่วมกับฝ่ายวิจัยของมหาวิทยาลัยสถาบันวิจัยต่าง ๆ ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย โดยหน่วยงานที่กล่าวถึงนี้ จะเป็นผู้รับผิดชอบจัดพิมพ์และจัดจำหน่าย (ผ่านศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัย)

ลิขสิทธิ์ที่จะจ่ายให้แก่หน่วยงานที่เป็นเจ้าของต้นฉบับรายงานวิจัย จะตกลงกันเป็นรายๆ โดยไม่เกินเพดานที่กำหนดในระเบียบของสำนักพิมพ์ และขึ้นอยู่กับนโยบายการเผยแพร่ผลงานวิจัยของหน่วยงานนั้น ๆ

7. โครงการหนังสือลักษณะพจนานุกรมและสารานุกรม

หนังสือลักษณะพจนานุกรมและสารานุกรม เป็นหนังสือที่รวบรวมคำศัพท์ต่าง ๆ ในแขนงวิชา หรือสาขาวิชา และในเรื่องต่าง ๆ โดยการอธิบายศัพท์ในลักษณะย่อ (พจนานุกรม) ในลักษณะยาว (สารานุกรม) หรือในลักษณะอื่นที่มีเจตนารมณ์ทำนองเดียวกัน เพื่อให้ได้ต้นฉบับหนังสือลักษณะนี้ สำนักพิมพ์จะใช้วิธีเชิญชวนแบบกำหนด (commissioned) ให้เรียบเรียง โดยให้อยู่ในความดูแลของคณะกรรมการ ที่สำนักพิมพ์แต่งตั้ง และพร้อมที่จะรับพิจารณาต้นฉบับหนังสือลักษณะนี้ ที่เป็นการริเริ่มของอาจารย์เอง

หนังสือลักษณะนี้จะได้รับค่าตอบแทนพิเศษ นอกเหนือจากค่าลิขสิทธิ์ที่พึงได้รับตามปกติที่สำนักพิมพ์จ่ายให้ในการดำเนินงานปัจจุบัน

8. โครงการหนังสือความรู้สำหรับชุมชน

เป็นหนังสือที่เสนอความรู้เบื้องต้นในแขนงวิชาที่น่าสนใจ หรือ เรื่องราวที่ผู้ได้รับการศึกษานอกมหาวิทยาลัยสมควรรับรู้ หรือหนังสือที่เสนอความรู้ในปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาสำคัญของชุมชน หรือปัญหาที่กระทบคุณภาพชีวิตของคนไทย โดยการเขียนที่มีการใช้ภาษาลักษณะที่ง่ายต่อการเข้าใจ . สำนักพิมพ์จะจัดพิมพ์หนังสือลักษณะนี้เป็นชุด โดยจัดรูปเล่มเพื่อสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นในหมู่คนทั่วไป เพื่อให้ได้ต้นฉบับ โดยจะประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหันมาสนใจ เขียนหนังสือลักษณะนี้ โดยสำนักพิมพ์จะดำเนินการขุดเกลาให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายในส่วนนั้นกับผู้เขียน เมื่อสำนักพิมพ์ได้รับจัดพิมพ์หนังสือเล่มนั้น ๆ

ผู้เขียนจะได้รับค่าตอบแทนพิเศษ นอกเหนือจากค่าลิขสิทธิ์ที่พึงจะได้รับตามปกติ

9. งานบริการพิมพ์ต้นฉบับ

เป็นงานบริการที่สำนักพิมพ์จัดให้แก่อาจารย์เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียบเรียงเขียนตำรา ที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอยู่เป็นปกติวิสัย และเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่อาจารย์ การบริการพิมพ์จะใช้วิธีพิมพ์ผ่านไมโครคอมพิวเตอร์โดยเก็บรักษาต้นฉบับพิมพ์ไว้ในแผ่นบันทึกแม่เหล็กที่พร้อมสำหรับการแก้ไข บริการนี้จะคิดค่าบริการตามรายจ่ายที่ใช้จริง

10. งานบริการขุดเกลาภาษาต้นฉบับ

เป็นงานบริการที่ให้แก่อาจารย์ผู้เขียนผู้เรียบเรียงตำราที่ประสงค์ให้ผู้เชี่ยวชาญทางภาษาได้ช่วยขุดเกลาการใช้ภาษา เพื่อให้เกิดความน่าอ่านยิ่งขึ้น และเข้าใจง่าย ทั้งนี้ยังเป็นการเพิ่มคุณค่าคุณภาพของหนังสือตำราเล่มดังกล่าว งานบริการนี้จะคิดค่าบริการในอัตราต่ำตามค่าใช้จ่าย

ที่ใช้จริง

11. งานบริการจัดนิมนต์วารสารวิชาการ

เป็นงานบริการที่สำนักนิมนต์มีให้แก่หน่วยงานในมหาวิทยาลัยที่ออกวารสารวิชาการ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดภาระของกองบรรณาธิการวารสารฉบับนั้น ๆ โดยไม่ต้องไปเสียเวลาติดต่อกับ โรงพิมพ์ในเรื่องการนิมนต์ กองบรรณาธิการจะเสียเวลาเฉพาะการกำหนดเนื้อหาของวารสารและ บทความต่าง ๆ ที่จะให้ปรากฏในวารสาร ซึ่งเมื่อรวบรวมได้ครบสมบูรณ์แล้ว ก็ส่งสำนักนิมนต์ช่วย ดำเนินการต่อไปจนออกมาเป็นวารสารรูปเล่มที่สมบูรณ์

สำนักนิมนต์จะคิดค่าบริการในอัตราเท่ากับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง

12. งานบริการเพิ่มพูนประสบการณ์การเขียนและการเผยแพร่ตำรา

เป็นงานบริการที่สำนักนิมนต์จะจัดให้มีเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ โดยผ่านการจัดประชุมการเขียนตำรา เป็นระยะ ๆ ในรอบปีในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความเข้าใจ และประสบการณ์การเขียนตำราของอาจารย์ผู้สอน และผ่านการจัดประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การดำเนินงานด้านการส่งเสริมตำราระหว่างมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศ และระหว่าง ประเทศเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมหรือการจัดนิมนต์จดหมายข่าวด้านตำรา เพื่อเป็นข่าวสาร สำหรับการพัฒนาการดำเนินงาน และเพื่อเป็นสื่อเผยแพร่ตำราที่สำนักนิมนต์จัดนิมนต์ ภายในขอบเขต ของงานบริการนี้ สำนักนิมนต์อาจจะดำเนินการให้รางวัลการเขียนตำราดีเด่นในช่วงเวลาอันสมควร เมื่อสำนักนิมนต์ มีความพร้อมในด้านนี้ โดยอาจเป็นการดำเนินงานเอง หรือด้วยความร่วมมือของ หน่วยงานอื่น ๆ นอกมหาวิทยาลัย

13. โครงการบริการเงินยืมเพื่อการนิมนต์หนังสือ

เป็นโครงการที่ฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยกำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในวงเงินที่ กำหนดแน่นอน ในกรณีที่มหาวิทยาลัยพิจารณาแล้วว่า เป็นโครงการที่ควรดำเนินการต่อไปเนื่องจาก อาจมีอาจารย์จำนวนหนึ่ง ต้องการนิมนต์ตำรา/หนังสือของตนเอง โดยเน้นความรวดเร็วที่ไม่ ต้องผ่านการพิจารณาคุณภาพ โอกาสของการได้รายได้สูงโดยสามารถขายหนังสือได้ในจำนวนมาก ๆ และการได้ใช้ประโยชน์จากการมีตำราเป็นรูปเล่มถาวรสำหรับการเลื่อนตำแหน่งทาง วิชาการ สมควรให้สำนักนิมนต์ เป็นผู้บริหารโครงการนี้เพื่อเป็นการลดภาระของฝ่ายวิชาการและ เป็นการเพิ่มเอกภาพการส่งเสริมงานในด้านนี้ของมหาวิทยาลัย เช่นเดียวกับกรณีของโครงการจัด นิมนต์หนังสือที่ทรงคุณค่าและหายาก

การดำเนินงาน

สำนักนิมนต์ผู้สอน จะเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานจัดนิมนต์และการดำเนินงานบริการ ที่เสนอในโครงการนี้ แต่สำหรับโครงการตำราบางโครงการ สำนักนิมนต์จะดำเนินการโดยผ่าน คณะวิชา และ ผ่านหน่วยงานวิจัย เพื่อให้เกิดต้นฉบับตำรา/รายงาน เพื่อจัดนิมนต์ต่อไป

ในการนี้สำนักพิมพ์ยังคงอาศัยโครงสร้างเดิมเป็นหลัก แต่เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ รอบคอบและรวดเร็ว จึงจะแต่งตั้งคณะ(อนุ)กรรมการด้านต่าง ๆ เท่าที่จำเป็นเพื่อช่วยประสานงาน ให้เกิดต้นฉบับตามนัยของโครงการตำราต่าง ๆ ที่เสนอ

โดยธรรมชาติของกิจกรรมลักษณะนี้ แม้สำนักพิมพ์ฯ จะดำเนินการประชาสัมพันธ์และ ระดมความสนใจของอาจารย์ตามคณะวิชา และสถาบันวิจัยอย่างเป็นทางการเป็นกิจจะลักษณะและต่อเนื่อง ที่มี ต่อโครงการใหม่ ๆ ที่เสนอในที่นี้ ต้นฉบับที่จะปรากฏเป็นรูปเล่มขึ้นมาได้นั้น คงต้องใช้เวลาพอสมควร สั้นบ้าง ยาวบ้าง สดแล้วแต่ระดับความสนใจของอาจารย์และความขง่าง่ายของเนื้อหาที่ เขียนหรือเรียบเรียง ดังนั้นในปีหนึ่ง ๆ ต้นฉบับที่สามารถนำมาจัดพิมพ์จะมีจำนวนไม่มากนักโดย เฉพาะในช่วงปีแรก ๆ และอาจเพิ่มมากขึ้นเมื่ออย่างเข้าในปีที่สามเป็นต้นไป แต่ก็ใช่อัตราที่ค่อยๆ เพิ่มขึ้นเป็นสำคัญ

อย่างไรก็ตาม ปริมาณงานบริการที่สำนักพิมพ์ฯ เสนอดำเนินการนั้น ในปีแรกอาจไม่ สูงมาก แต่ก็อาจเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปีที่สองและปีที่ถัด ๆ ไป เมื่อพิจารณาจากอาจารย์ผู้พิมพ์ และความกดดันให้มีผลงานวิชาการเพื่อประโยชน์ในการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ

ข้อสังเกตในสองย่อหน้าข้างต้น มีนัยสำคัญต่อการระดมทรัพยากรทั้งในแง่ของงบประมาณ และในแง่บุคลากร ซึ่งจะได้นำเสนอในหัวข้อถัดไป

การงบประมาณ

การขยายงานในลักษณะที่ได้เสนอข้างต้น ทำให้สำนักพิมพ์ต้องจ่ายงบประมาณที่สูงขึ้น โดยต้องได้รับเงินทุนหมุนเวียนที่สูงขึ้นจากที่เคยได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยเมื่อแรกตั้ง (5,050,000) ซึ่งในปัจจุบัน(หลังจากได้ดำเนินการมาแล้วเกือบสิบปีตามเวลางวดบัญชี) มีเงินสด เหลืออยู่ 4,135,705.94 บาท และมูลค่าหนังสือ(ที่พิมพ์เป็นเล่มแล้วแต่ยังขายไม่ได้) อีกจำนวน 3,089,787.12 บาท

สำนักพิมพ์ฯ เสนอขอเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มเติมอีกจำนวน 5 ล้านบาท (โดยไม่รวม เงินให้อาจารย์ที่มหาวิทยาลัยจะจัดสรรให้เป็นพิเศษและแยกบัญชีต่างหากในการบริหาร) เพื่อ ระดมให้เกิดผลงานตามนัยของโครงการตำราต่าง ๆ ที่เสนอทำข้างต้น

การใช้เงินงบประมาณที่จัดสรรใหม่นี้ จะมีลักษณะเหมือนเงินทุนหมุนเวียนที่ได้รับการจัดสรร ในอดีต

แนวคิดเกี่ยวกับค่าตอบแทนพิเศษ ที่เสนอจ่ายให้แก่ผู้เขียนมีดังนี้

ผู้เขียนในโครงการตำราที่เลิศทางวิชาการ เล่มละ 40,000 บาท

ผู้เขียนในโครงการตำราเขียนพื้นฐานและตำราหลัก เล่มละ 40,000 บาท

ผู้เขียนในโครงการหนังสือลักษณะพจนานุกรมและสารานุกรม ค่าตอบแทนจะมากหรือน้อย สุดแล้วแต่ลักษณะรายละเอียดของหนังสือ แต่อย่างน้อย เล่มละ 40,000 บาท

ผู้เขียนในโครงการหนังสือความรู้สำหรับชุมชน เล่มละ 12,000 บาท

บุคลากร

เพื่อให้ดำเนินงานตามโครงการขยายงานของสำนักพิมพ์จุฬาฯ เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ จึงต้องเพิ่มบุคลากรในประเภทงานต่าง ๆ รวม 7 คน และนอกจากนี้ก็จะมีอาจารย์ช่วยงานในตำแหน่งบรรณาธิการสาขาวิชาเพิ่มขึ้นอีกจำนวนหนึ่ง ตามความเหมาะสม โดยค่อย ๆ ทะยอยเพิ่มขึ้นตามปริมาณงานด้านบรรณาธิการ และจะลดลงเมื่อหมดความจำเป็น

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ภายใน 5 ปีแรกของการขยายงานตามข้อเสนอข้างต้น สำนักพิมพ์จะมีตำราประเภทต่าง ๆ (นอกเหนือจากตำราที่มีคุณภาพตามการปฏิบัติงานปกติ ปีละประมาณ 20 เล่ม แล้ว) ดังต่อไปนี้

ตำราที่เลิศทางวิชาการ	10	เล่ม
หนังสือที่ทรงคุณค่าและหายาก	3	เล่ม
หนังสือภาษาอังกฤษ	5	เล่ม
ตำราเรียนพื้นฐานและตำราหลัก	15	เล่ม
เอกสารคำสอน	20	เล่ม
รายงานวิจัย	10	เล่ม
หนังสือลักษณะพจนานุกรมและสารานุกรม	3	เล่ม

สำหรับงานบริการ จะมีปริมาณดังนี้

งานบริการพิมพ์ต้นฉบับ	25	เล่ม
งานบริการจัดเกลาภาษาต้นฉบับ	10	เล่ม
งานบริการจัดนิพนธ์วารสารวิชาการ	8	เล่ม
งานบริการเพิ่มพูลประสบการณ์การเขียนและการเผยแพร่ตำรา	5	ครั้ง
งานบริการเงินยืมเพื่อพิมพ์หนังสือ	30	เล่ม

ผลงานในเชิงรูปธรรมสามารถระบุได้ในลักษณะและปริมาณข้างต้น แต่ผลประโยชน์ที่บังเกิดขึ้นในรูปนามธรรมที่ประเมินค่าได้ยากนั้น ก็คือ (1) ชื่อเสียงและเกียรติภูมิที่แพร่กระจายทั้งในและนอกประเทศของจุฬาฯ ในฐานะที่เป็นแหล่งวิชาการชั้นนำ ในการผลิตตำราที่มีคุณค่าทางวิชาการและแหล่งวิชาการที่มีส่วนสำคัญในการเพิ่มองค์ความรู้ของวงวิชาการไทย (2) จิตสำนึกและความพยายามที่บังเกิดขึ้นในหมู่อาจารย์จุฬาฯ เพื่อทำให้ตนเองมีส่วนสร้างสรรค์ผลงานในรูปตำราในสาขาวิชาวิชาการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเองและส่วนรวม และ (3) บรรยากาศทางวิชา

การที่เชื้อชวนให้อาจารย์ทั้งที่มีชื่อเสียงอยู่แล้วและที่กำลังสร้างชื่ออยู่ สนใจและพร้อมเสมอที่จะพัฒนาตำราใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพของการเรียนการสอน อันเป็นประโยชน์อย่างใหญ่หลวงแก่นิสิตจุฬาฯ และนักศึกษาอื่น ๆ และเกิดความรู้สึกว่า มหาวิทยาลัยเป็นองค์การที่ให้ความเกื้อกูลต่ออาจารย์เสมอในด้านวิชาการ

อนึ่งสภาพที่กล่าวถึงในย่อหน้าที่แล้วจักมีโอกาสนี้ผลได้ง่ายขึ้น เมื่อการส่งเสริมการมีตำราดี ๆ ในจำนวนมาก กระทำกันอย่างครบวงจร นั่นคือ (1) ส่งเสริมให้มีการเขียน / เรียบเรียง (2) ส่งเสริมให้มีการจัดพิมพ์ออกสู่ตลาดและ (3) ส่งเสริมให้มีการใช้ตำราในการเรียนการสอน

โดยที่ในปัจจุบันสำนักพิมพ์ได้เป็นเครื่องมือของมหาวิทยาลัยในภารกิจที่ (2) และส่วนหนึ่งของภารกิจที่ (1) แล้ว ดังนั้นมหาวิทยาลัยจะประสบความสำเร็จในเรื่องการส่งเสริมตำรา ยิ่งขึ้นไปอีกถ้ามหาวิทยาลัยเร่งรัดให้คณะวิชาสร้างสรรคมาตรการและมีโครงการที่ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่อาจารย์ในการเขียนตำราที่ชขาดแคลนอยู่สำหรับคณะวิชานั้น ๆ โดยเสริมและสนองรับแนวปฏิบัติที่เสนอในโครงการนี้ พร้อม ๆ กันนี้มหาวิทยาลัยก็สมควรเร่งรัดให้คณะวิชาสร้างมาตรการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและหรือบังคับให้อาจารย์ผู้สอนรายวิชาจะต้องมีตำราเรียนประจำวิชาอย่างน้อย 1 เล่ม และต้องเป็นตำราที่คณะวิชารับรองคุณภาพ ไม่ใช่ใช้เอกสารคำสอนของตัวเองที่ไม่ได้ผ่านการรับรองคุณภาพของคณะวิชา ภารกิจที่ (3) ก็เป็นภารกิจที่สำคัญเพราะเป็นการสร้างอุปสงค์หรือความต้องการใช้ตำราที่มีการพิมพ์จำหน่าย อันจะมีผลทำให้สำนักพิมพ์ขายหนังสือได้ในจำนวนที่มากขึ้น และสามารถทำให้ราคาตำราต่ำกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่ภารกิจนี้ คณะวิชาได้ละเลยตลอดเวลามาโดยไม่มีการใช้มาตรการที่ส่งเสริมให้อาจารย์สอนด้วยวิธีอาศัยตำราเป็นหลักและมอบหมายให้นิสิตอ่านโดยมีการตรวจสอบด้วยวิธีการออกข้อสอบ สมควรที่มหาวิทยาลัยจักได้จริงจังในการกระตุ้นให้คณะวิชา เร่งรัดการส่งเสริมให้มีการใช้ตำรามากยิ่งขึ้นจากปัจจุบัน อันเป็นการเอื้อความสำเร็จให้แก่โครงการที่สำนักพิมพ์จุฬาฯ กำลังเสนอดำเนินการอีกโสดหนึ่งด้วย

สรุป

แนวโน้มการผลิตตำราในอนาคตของไทยเราจะพัฒนาก้าวหน้าทั้งปริมาณและคุณภาพมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ เพราะวิทยาการความเจริญก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง ความจำเป็นที่มนุษย์จะต้องไขว่คว้าหาความรู้และประสบการณ์อยู่ตลอดเวลา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะหาได้จากหนังสือตำรา ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญในการเรียนรู้ของมนุษย์ โดยเฉพาะในวงการการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ต้องใช้ตำราในการค้นคว้าหาความรู้ มหาวิทยาลัยต่างๆ จึงได้พยายามที่จะพัฒนาการผลิตตำราของตนให้ออกมาสนองความต้องการทางการศึกษาของนิสิตนักศึกษา จึงได้ตั้งโครงการการผลิตตำราออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น สำนักพิมพ์ โครงการตำรา หน่วยผลิตเอกสารและคำสอน เป็นต้น

องค์ประกอบในการผลิตตำราจำเป็นต้องมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการผลิตตำรา ซึ่งหน่วยงานที่ทำหน้าที่นี้ก็คือ สำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ ศูนย์หนังสือ ทั้ง 3 หน่วยงานนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีหน่วยงานทั้ง 3 ประกอบขึ้นเป็นโครงการการผลิตตำราในมหาวิทยาลัย ซึ่งต่างก็ทำหน้าที่ภายในองค์กรของตนเอง นั่นก็คือแต่ละหน่วยงานมีสายการบังคับบัญชาต่างกัน โดยสำนักพิมพ์ขึ้นกับฝ่ายวิชาการ โรงพิมพ์ขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหาร ศูนย์หนังสือขึ้นอยู่กับฝ่ายทรัพย์สิน ทั้ง 3 หน่วยงานมีระเบียบปฏิบัติงานของตนเอง โดยผู้จัดการของสำนักพิมพ์และโรงพิมพ์เป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย แต่ผู้จัดการศูนย์หนังสือเป็นบุคลากรประจำ

หน่วยงานหลักที่เป็นแกนกลางในการผลิตตำราของจุฬาลงกรณ์ก็คือ สำนักพิมพ์จุฬาฯ ซึ่งทำหน้าที่แสวงหา เลือกรสรร และจัดพิมพ์ตำราและเอกสารที่มีคุณค่าทางวิชาการในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ผลิตได้ใช้ตำราภาษาไทยที่มีคุณภาพดีในราคาประหยัด และช่วยเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของมหาวิทยาลัย เพราะฉะนั้นสำนักพิมพ์จึงมีความสำคัญที่จะเป็นแหล่งกลางที่จะพัฒนาการผลิตตำราของมหาวิทยาลัยให้ก้าวหน้าเพื่อตอบสนองต่อนโยบายการพัฒนามหาวิทยาลัยต่อไปในอนาคต มหาวิทยาลัยจึงเล็งเห็นความจำเป็นและความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาสำนักพิมพ์ให้ดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะให้งบประมาณเพิ่มขึ้น ซึ่งสำนักพิมพ์ได้เสนอโครงการปรับปรุงและขยายงานสำนักพิมพ์ พ.ศ. 2532 (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2532) เสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการซึ่งมีผู้บริหารของมหาวิทยาลัยโดยมีอธิการบดีจุฬาฯ เป็นประธาน ในที่ประชุมได้ยอมรับในหลักการของโครงการนี้และอนุมัติเงินสนับสนุนเป็นจำนวนเงินก้อนหนึ่งให้ใช้ในการดำเนินการด้านนี้ จึงนับได้ว่าเป็นโอกาสอันดีที่สำนักพิมพ์จุฬาฯจะได้พัฒนาตามโครงการนี้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้เพราะถ้าทำได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายเหล่านี้แล้วก็จะเท่ากับโครงการการผลิตตำราของจุฬาฯบรรลุผลสำเร็จตอบสนองต่อการพัฒนาบัณฑิตและการพัฒนามหาวิทยาลัย

สำนักพิมพ์เสนอโครงการปรับปรุงและขยายงานสำนักพิมพ์โดยยึดหลักอยู่ในจุดมุ่งหมายที่ว่า ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ เพิ่มพูนการเรียนการสอน เพิ่มพูนบรรยากาศทางวิชาการในมหาวิทยาลัย เสริมสร้างความรู้ของชุมชน ซึ่งจุดมุ่งหมายเหล่านี้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจุฬาฯทุกฉบับ โดยเฉพาะแผนพัฒนาจุฬาฯฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ที่จะผลิตบัณฑิตให้เกิดผลทั้งปริมาณและคุณภาพที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศและภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2530:2) จึงเป็นหน้าที่/บทบาทของสำนักพิมพ์ที่เป็นหน่วยงานในการผลิตตำราที่ดีมีคุณภาพออกสู่วงการศึกษทั้งในและนอกมหาวิทยาลัยเพื่อตอบสนองต่อการใช้ตำราของนิสิตนักศึกษาและบุคคลทั่วไป โครงการนี้มีทั้งหมด 13 โครงการ ซึ่งแต่ละโครงการมีความเป็นไปได้สูง ดังที่ปรากฏโครงการต่างๆดังนี้

โครงการบริการให้อาจารย์ยืมเงินเพื่อการพิมพ์หนังสือ เพราะเนื่องจากมีอาจารย์จำนวนหนึ่งที่ต้องการพิมพ์หนังสือของตนเองโดยเน้นความรวดเร็วไม่ต้องผ่านการพิจารณาคุณภาพ ซึ่งจะมีโอกาสในด้านรายได้สูงโดยขายหนังสือได้จำนวนมากและได้ใช้ประโยชน์จากกรมมีตำราเป็นรูปเล่ม

ถาวรสำหรับเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2532:6) ซึ่งปัจจุบันโครงการนี้ และโครงการพิมพ์หนังสือที่ทรงคุณค่าและหายากนั้น ดำเนินงานโดยฝ่ายวิชาการจุฬาฯ ซึ่งสมควรอย่างยิ่งที่มอบให้สำนักพิมพ์เป็นผู้ดำเนินการเพื่อเป็นการลดภาระของฝ่ายวิชาการและเป็นการเพิ่มเอกภาพการส่งเสริมงานในด้านนี้ของมหาวิทยาลัย โครงการบริการเพิ่มพูนประสบการณ์การเขียน และการเผยแพร่ตำรา โดยจัดในรูปการประชุมสัมมนาอาจารย์ในจุฬาฯและอาจารย์มหาวิทยาลัยอื่น รวมทั้งบุคคลภายนอกเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการในมหาวิทยาลัยและเท่ากับตอบสนองต่อความต้องการของอาจารย์ ดังที่ผลการวิจัยของ พวงปราง เพ็ญศรี (2528:131) ได้ผลออกมาว่า ในการเขียนตำราสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งคือ การมีประสบการณ์และความชำนาญในการเขียนตำรา และแหล่งค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลประกอบการเขียน เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการเขียนตำรา ซึ่งมหาวิทยาลัยควรหาวิธีการที่จะสร้างเสริมประสบการณ์การเขียนตำราโดยการจัดอบรมสัมมนาระหว่างผู้มีประสบการณ์การเขียนตำราและผู้ไม่มีประสบการณ์ เพื่อจะได้คุยกันถึงปัญหาและวิธีการที่จะเขียนตำราอย่างไร ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็ได้รับการเสนอจากอาจารย์ต่างๆไปเช่นกันในการประชุมสัมมนาที่สำนักพิมพ์จัดขึ้นมา เพราะฉะนั้นโครงการนี้จึงตอบสนองต่อความต้องการของอาจารย์เป็นอย่างดี และนอกจากนี้ยังให้บริการความสะดวกสบายแก่อาจารย์ในด้านการเตรียมต้นฉบับ และมีโครงการสนับสนุนตำราที่เป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งมีเนื้อหาอ้างอิงการสังเคราะห์ผลงานวิจัยเป็นหลัก โดยจะใช้วิธีเชื้อชวนในลักษณะกำหนดให้อาจารย์เขียน โดยให้ค่าตอบแทนเป็นเงินก้อนนอกเหนือจากค่าลิขสิทธิ์ที่พึงจะได้ตามหลักเกณฑ์ปกติของสำนักพิมพ์จุฬาฯ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2532:2) และยังสนับสนุนโครงการชุดรายงานวิจัย ซึ่งเป็นผลจากการวิจัย จัดพิมพ์เผยแพร่/จัดจำหน่ายเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ โดยจะประสานงานร่วมกับฝ่ายวิจัยของมหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยต่างๆ ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับแผนพัฒนาจุฬาฯ ฉบับที่ 6 ที่เน้นการวิจัยเป็นหลักควบคู่กับการเรียนการสอน เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยถึงวิจัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2530:2) จัดทำหนังสือลักษณะพจนานุกรมสารานุกรม และยังประสานงานร่วมกับคณะต่างๆในมหาวิทยาลัยที่จะสร้างตำราพื้นฐานและตำราหลัก และที่สำคัญอีกโครงการหนึ่งก็คือ โครงการหนังสือความรู้สำหรับชุมชน ซึ่งนับได้ว่าตอบสนองต่อแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ที่จะเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อชุมชน ทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการของสังคม การขึ้นาสังคมและเตือนสติสังคม (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2530:1)